

8.11.2023

Fakulta Humanitních studií, Univerzita Karlova

ÚVOD DO PSYCHOLOGIE

UČENÍ A PAMĚŤ

Lukáš Hejtmánek

lukas.hejtmunek@fhs.cuni.cz

CÍLE PŘEDNÁŠKY

UČENÍ

Co to je učení?

Jaké typy učení lze u lidí pozorovat?

Jak probíhá podmiňování a jaké typy podmiňování máme?

Generalizace a diskriminace podnětů

PAMĚŤ

Jak probíhá paměťový proces?

Jaké existují modely paměti?

MULTIPLE MEMORY SYSTEMS

Existuje jedna paměť nebo více?

Co nám kazuistiky napovídají o fungování paměti?

Popular movies about amnesia

Little Fish

Overboard

Bloodshot

Oxygen

Secret Obsession

Alita: Battle Angel

Ghost in the Shell

Before I Go to Sl...

2010s movies about amnesia

Before I Go to Sl...

Ghost in the Shell

The Vow

Trance

Headshot

Furious 6

Kingsman: The ...

Welcome to Mar...

Action movies about amnesia

Alita: Battle Angel

Kingsman: The ...

Paycheck

The Bourne Ulti...

The Bourne Iden...

Bloodshot

Ghost in the Shell

Furious 6

Thrillers about amnesia

Unknown

Secret Obsession

The Bourne Iden...

Diabolically Yours

Dead Again

Ghanchakkar

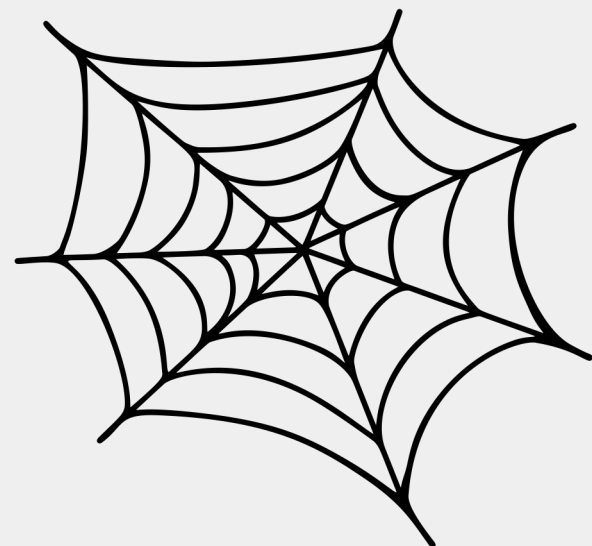
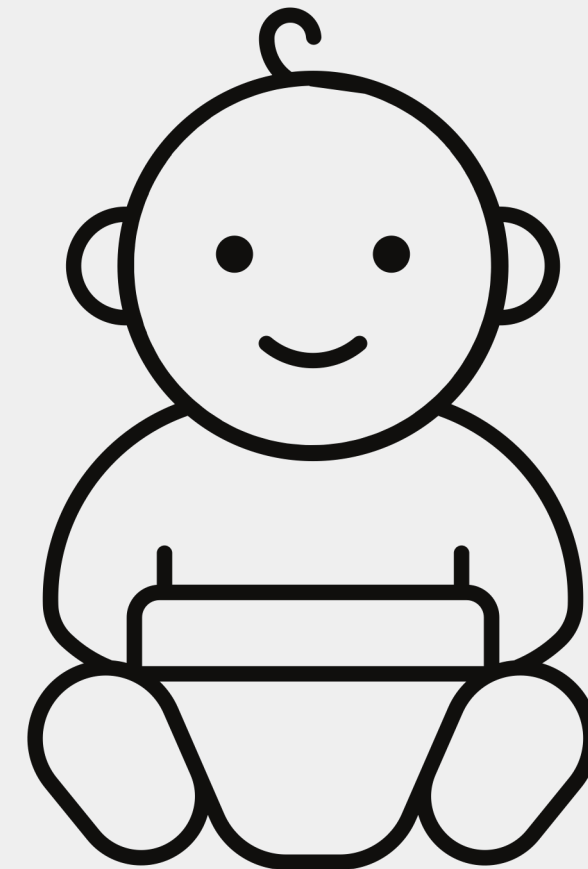
Before I Go to Sl...

The Bourne Ulti...

UČENÍ

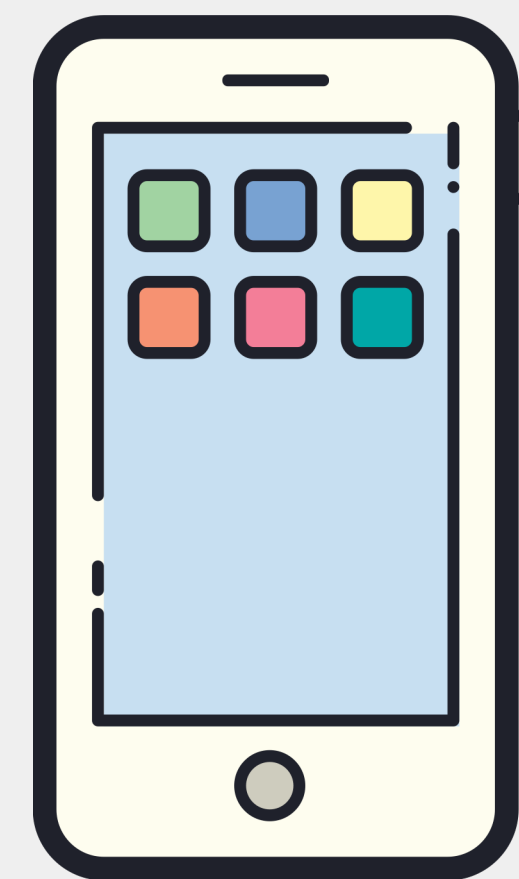

ČLOVĚK SE RODÍ DO JINÉHO SVĚTA NEŽ JEHO RODIČE

LIDÉ JSOU NEUVĚŘITELNĚ ADAPTABILNÍ

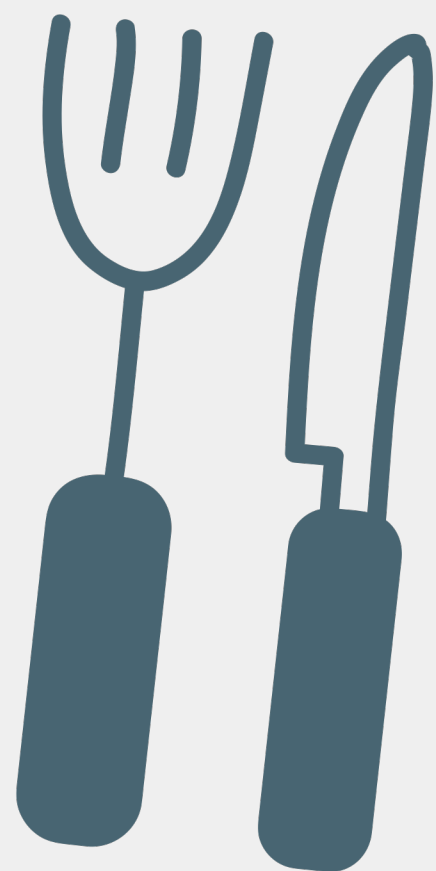
JINÉ PODNEBÍ, JINÉ
PROBLÉMY
GLOBÁLNÍ OTEPLOVÁNÍ

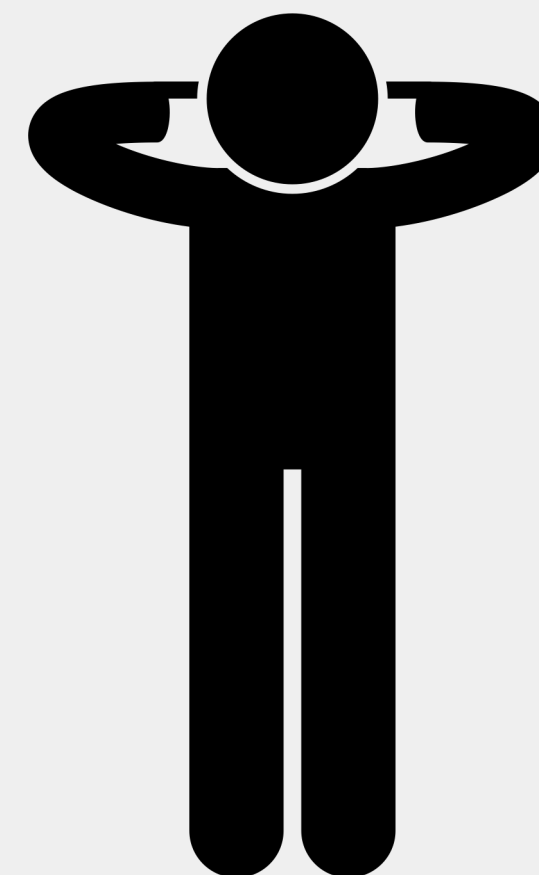
**UČENÍ JE DOČASNÁ ČI TRVALÁ ZMĚNA CHOVÁNÍ
(ČI PROŽÍVÁNÍ)**

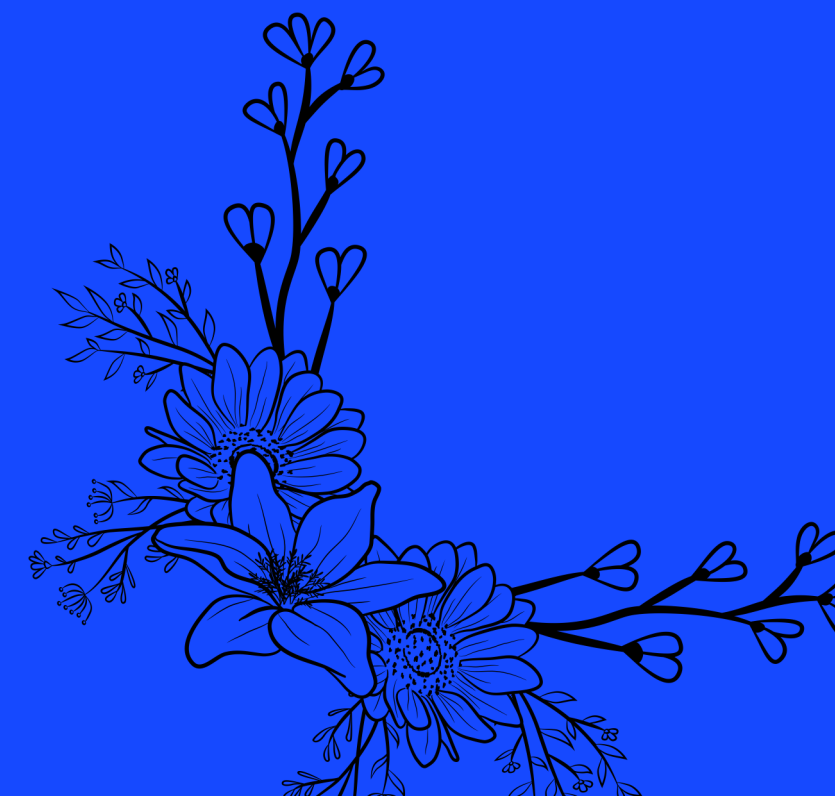
ASOCIATIVNÍ

NEASOCIATIVNÍ

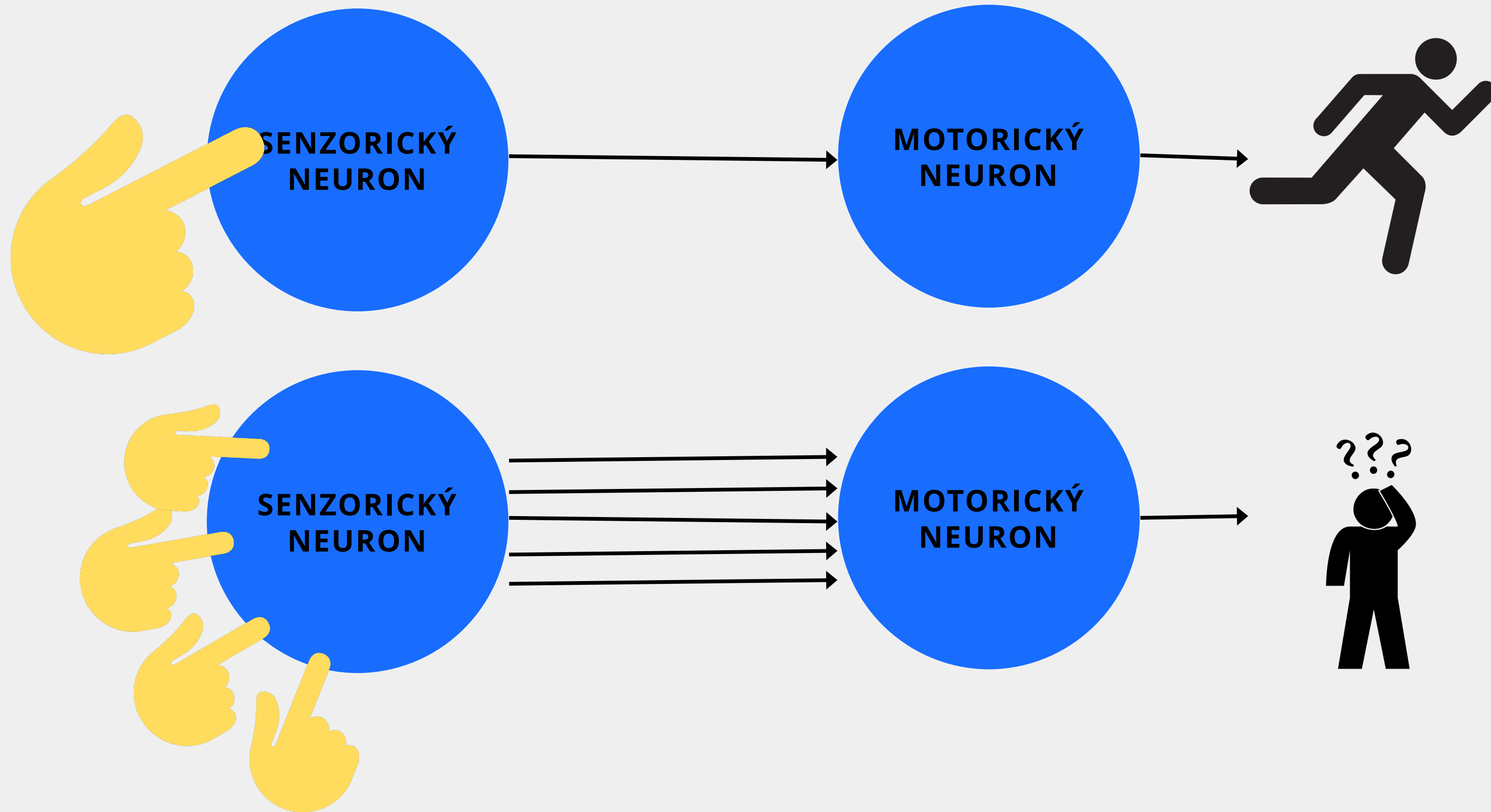

NEASOCIATIVNÍ UČENÍ

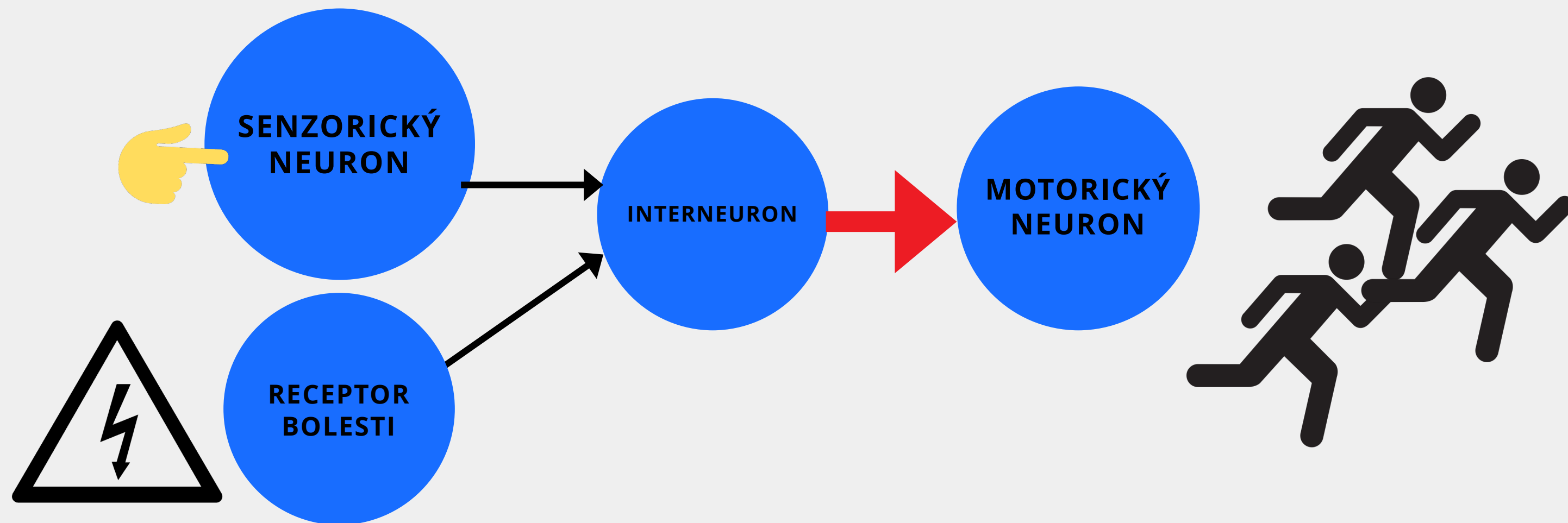
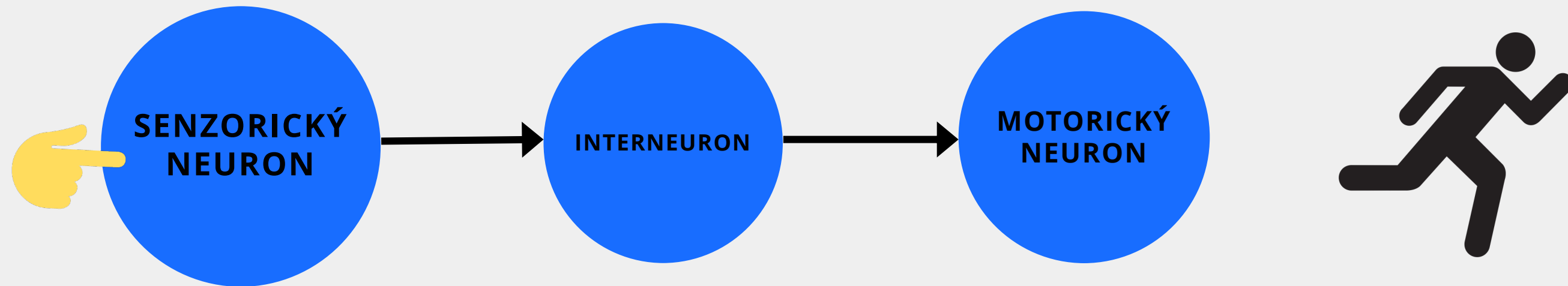

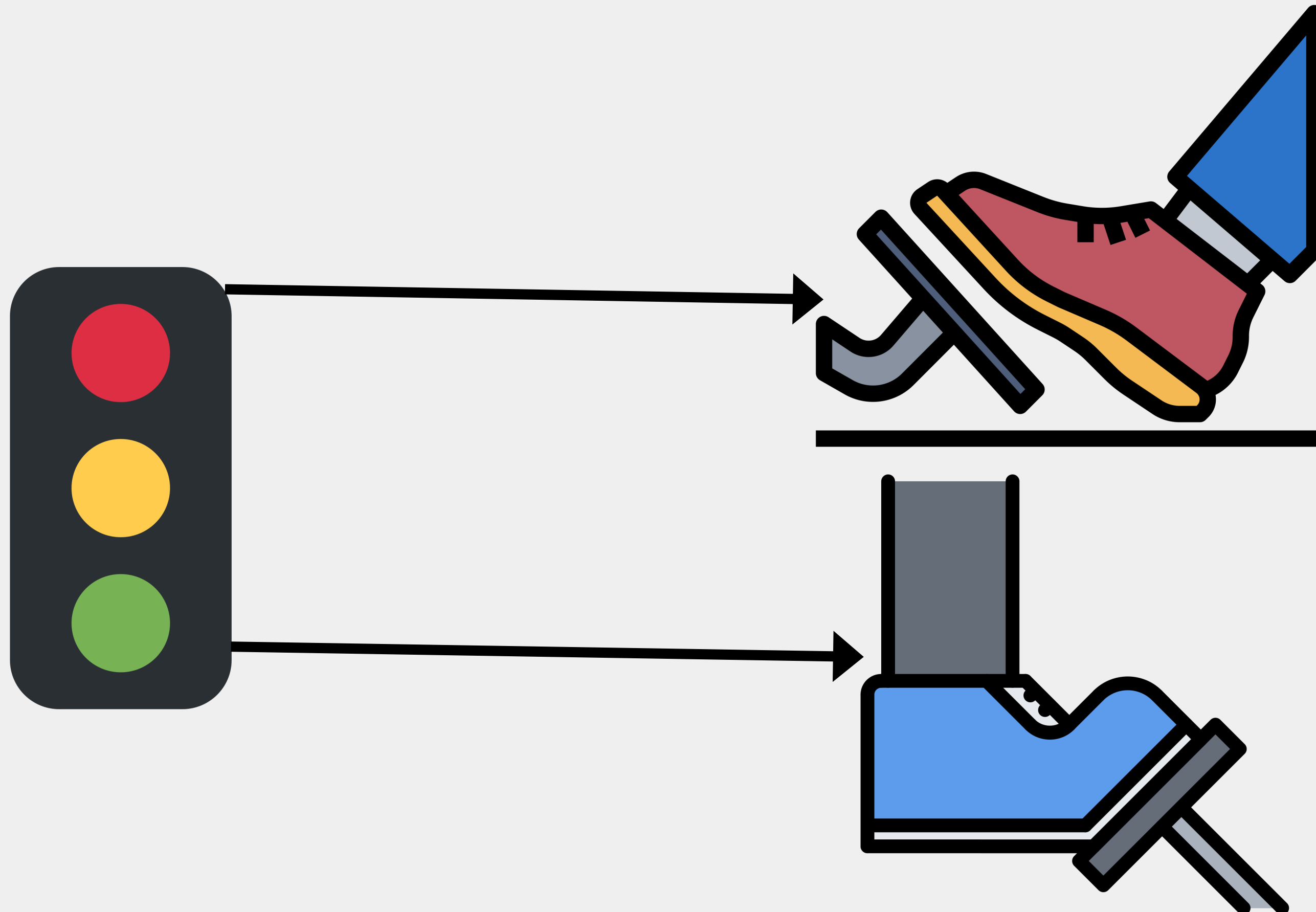

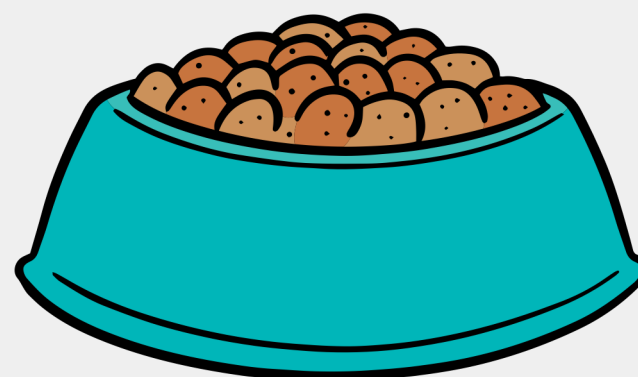
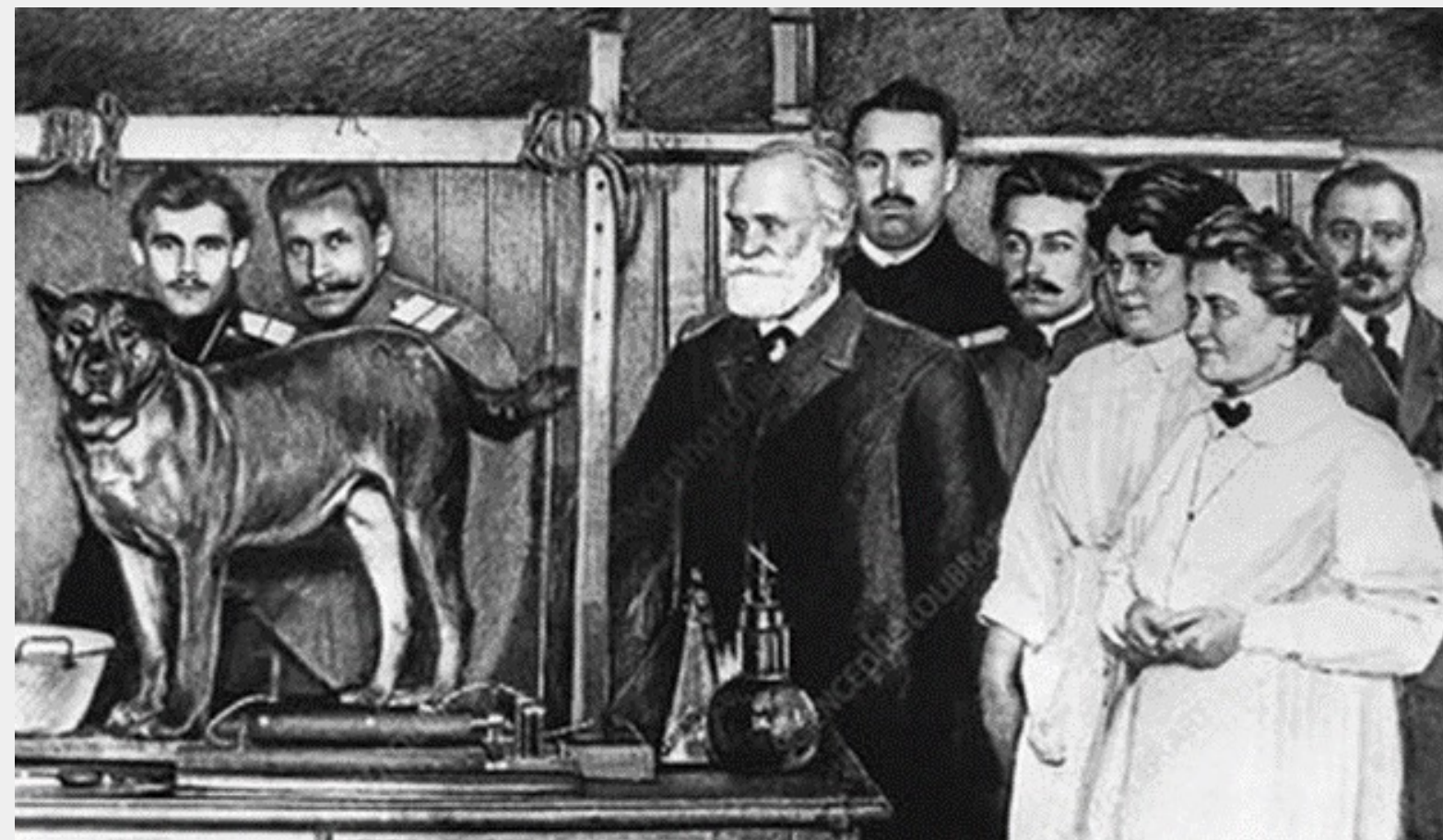
NERVOVÁ PODSTATA SENZITIZACE

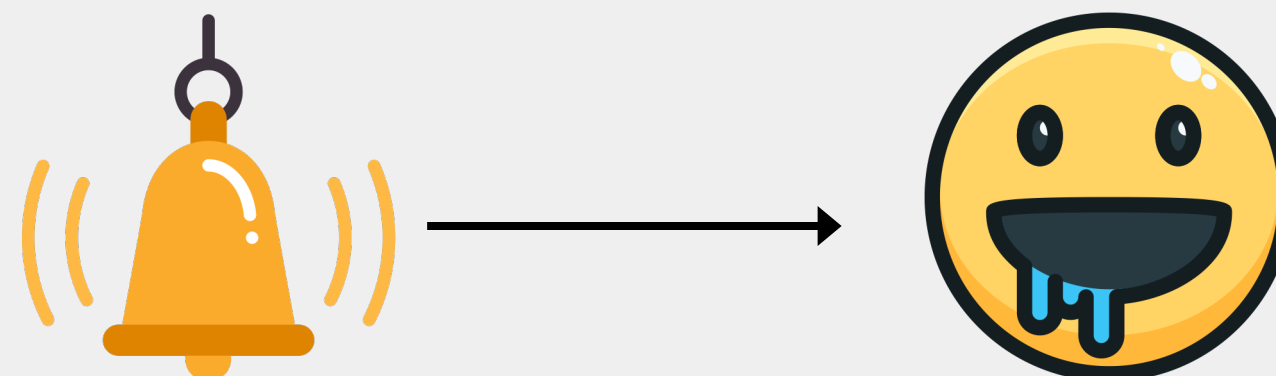
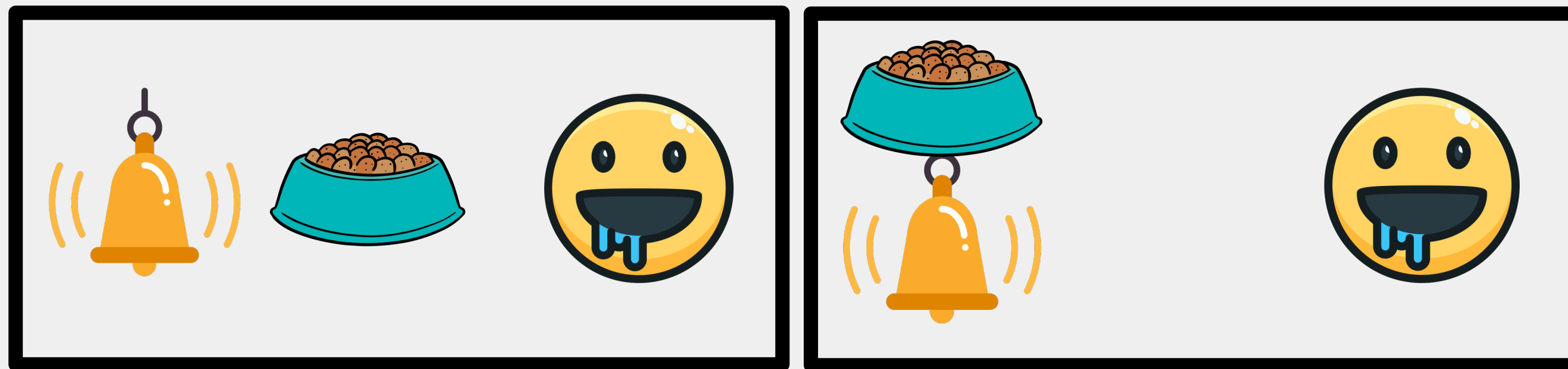
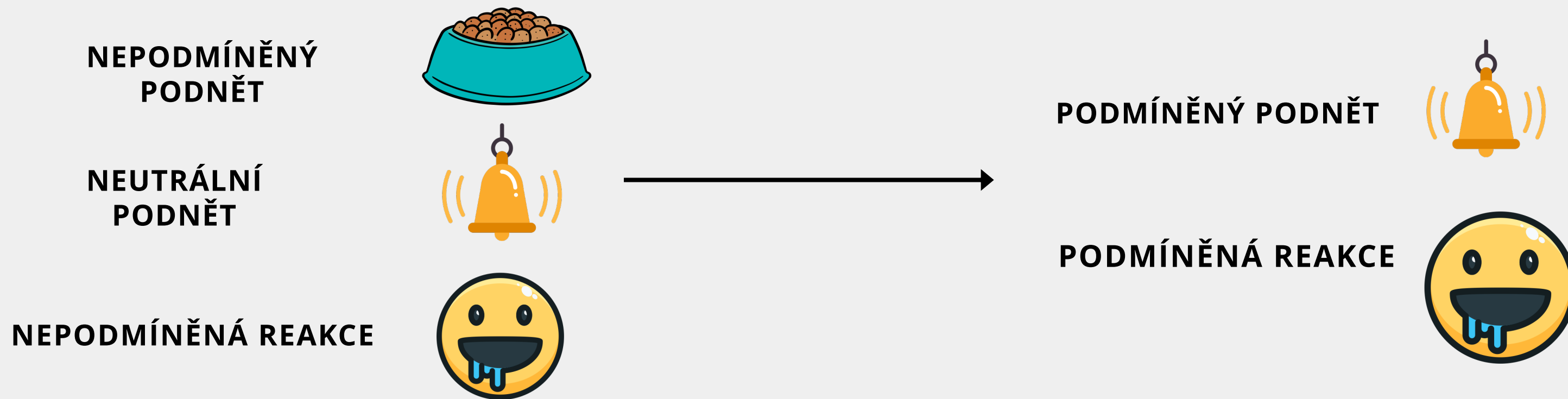
ASOCIATIVNÍ UČENÍ

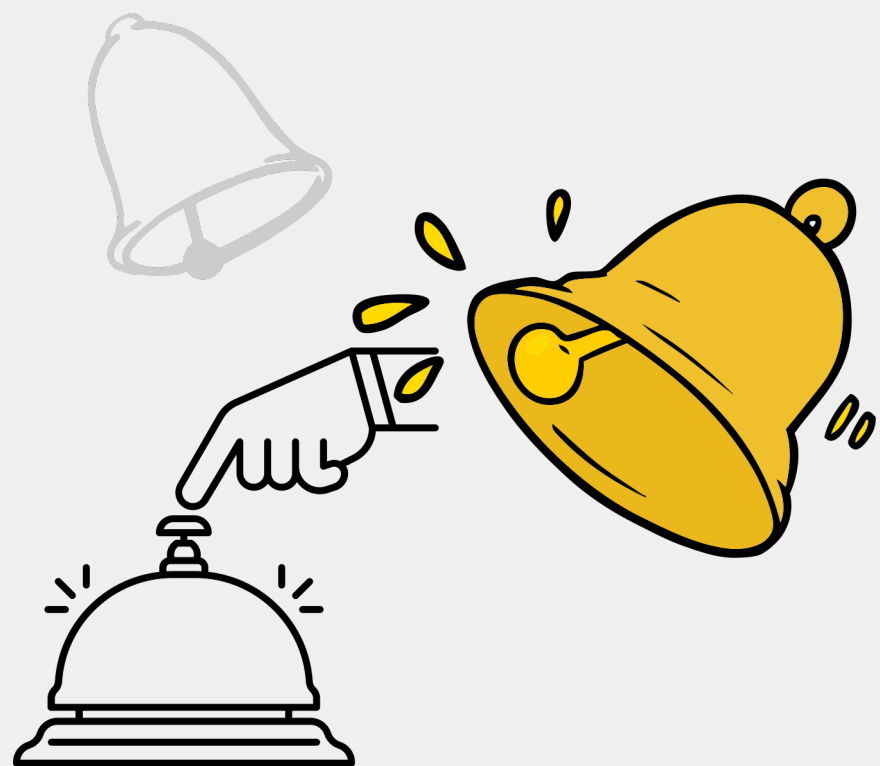

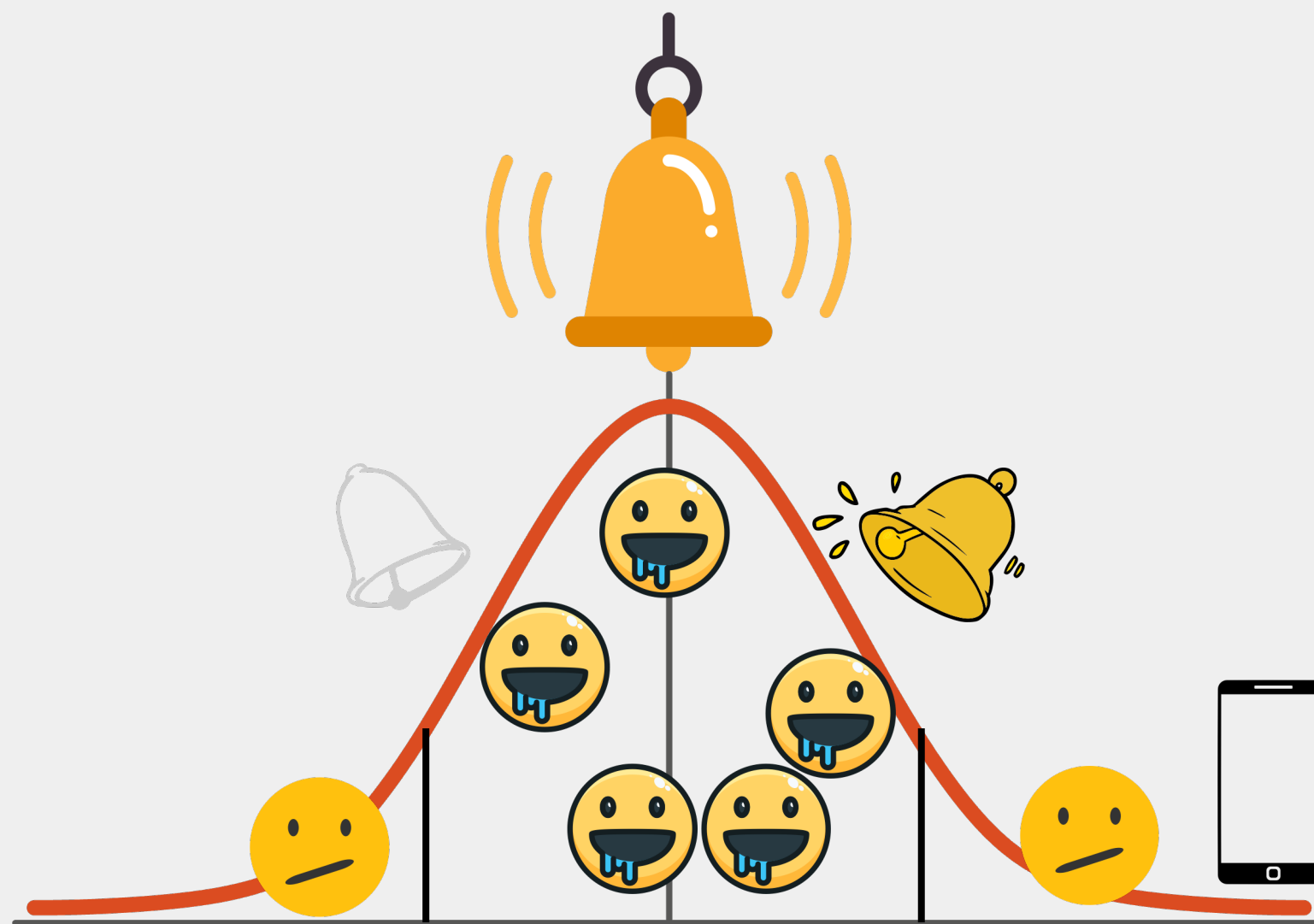

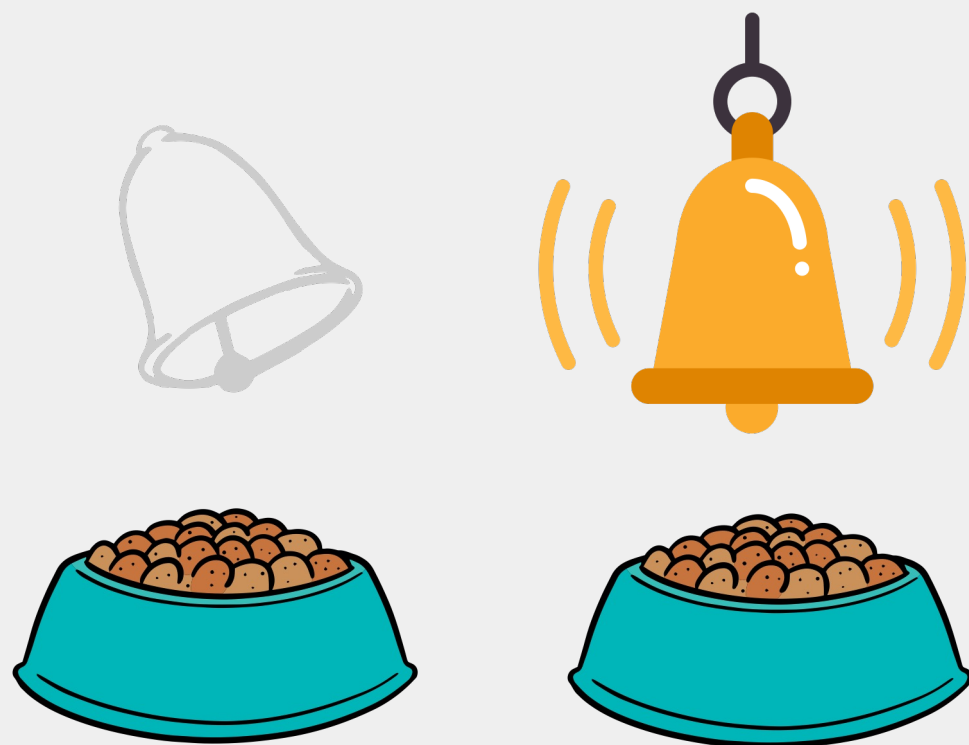
KLASICKÉ PODMIŇOVÁNÍ

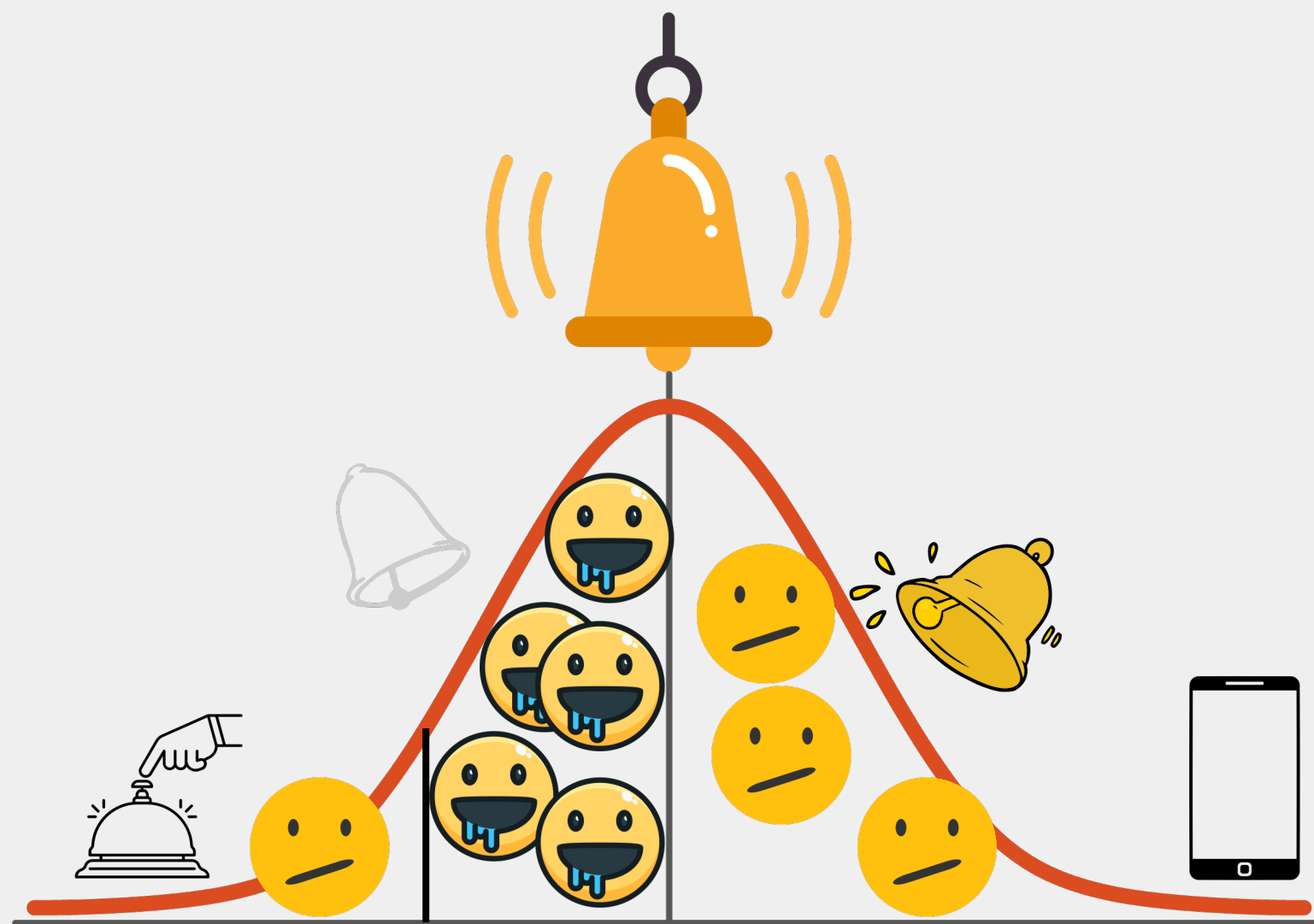

ZOBECNĚNÍ
PODNĚTU

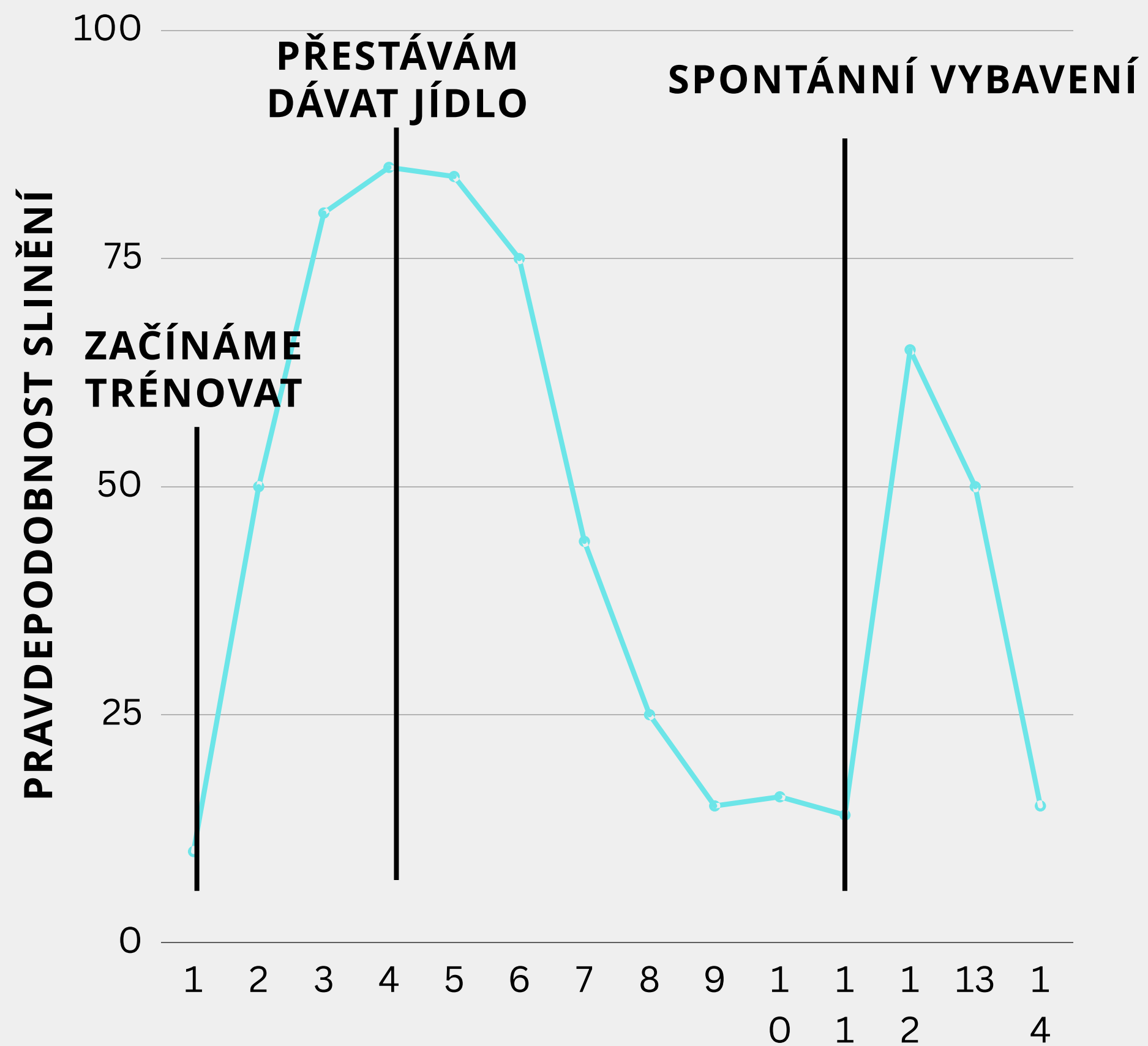

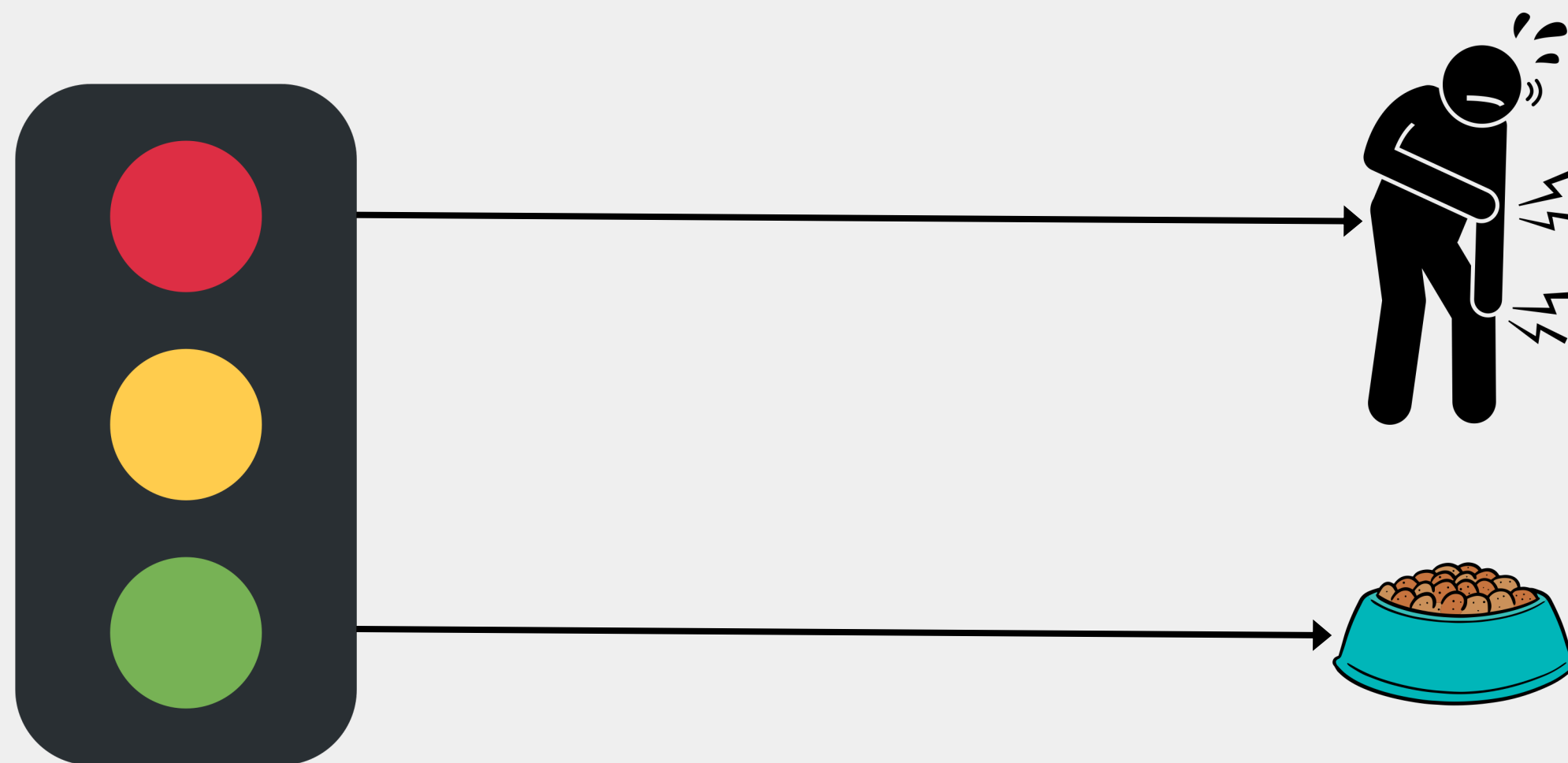
DISKRIMINACE PODNĚTU

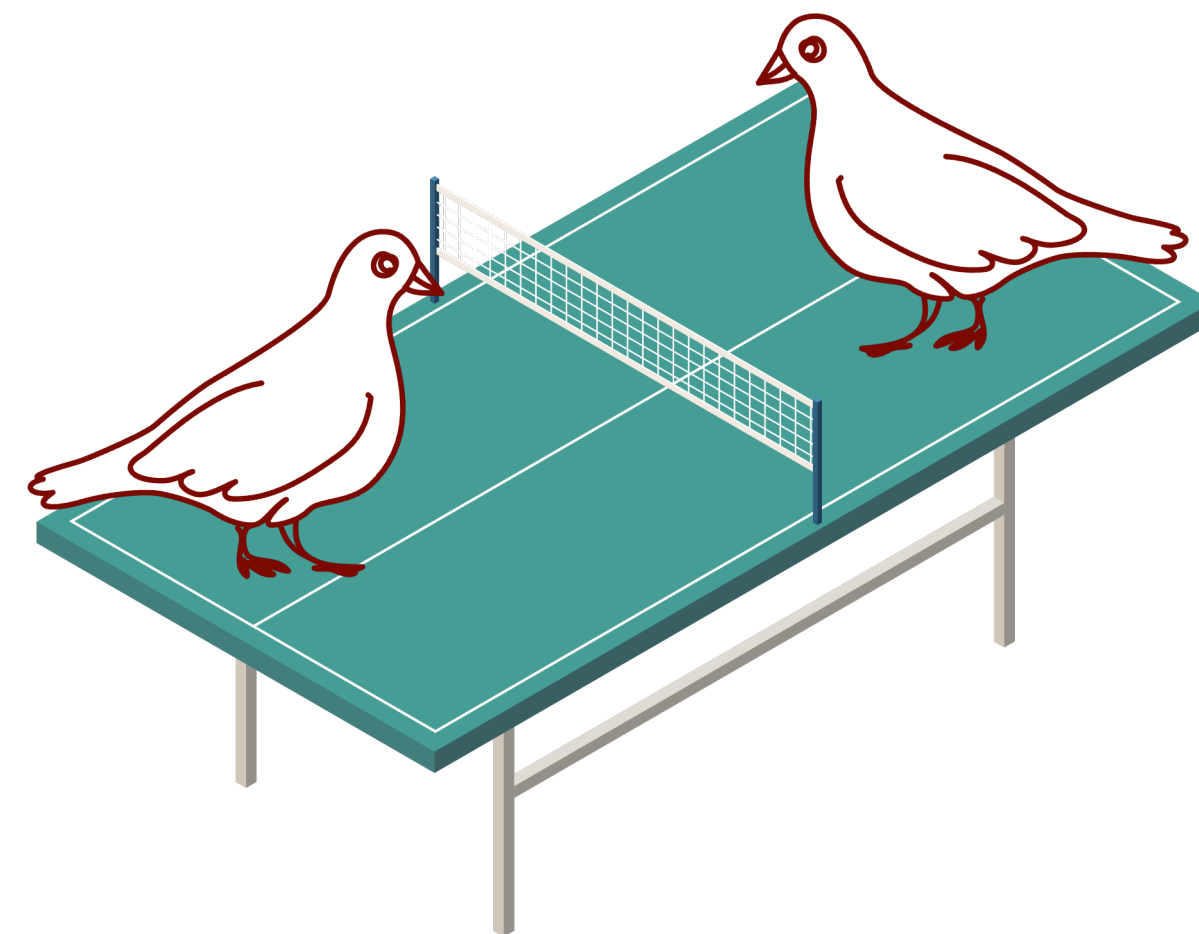

B. F. SKINNER

ASOCIACE CHOVÁNÍ A VÝSLEDKU

LAW OF EFFECT

CHOVÁNÍ, KTERÉ JE
ODMĚŇOVÁNO, SE BUDE
OBJEVOVAT ČASTĚJI
Chování, které je trestáno, se
bude vyskytovat méně často

EDWARD THRONDIKE

	POZITIVNÍ	NEGATIVNÍ
ODMĚNA	dortík	prodloužení večerky
TREST	plácnutí	zabavení telefonu

OPERANTNÍ

NAUČENÉ CHOVÁNÍ JE NOVÉ

**ASOCIACE SE TVOŘÍ NA ZÁKLADĚ ODMĚNY
A TRESTU**

ASOCIACE VYCHÁZÍ Z VÝSLEDKU CHOVÁNÍ

KLASICKÉ

CHOVÁNÍ JE JIŽ PŘÍTOMNÉ

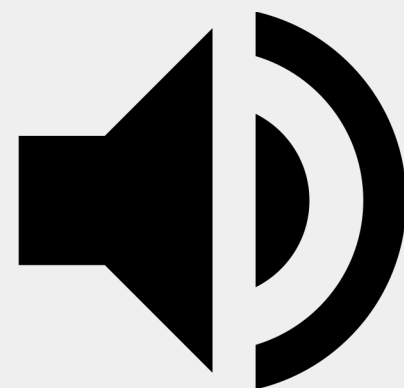
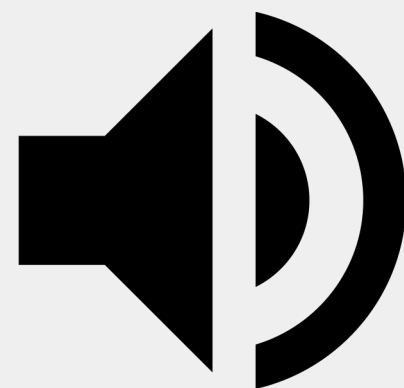
**ASOCIACE SE TVOŘÍ AUTOMATIZOVANĚ
(NENÍ SNADNÉ URČIT, CO JE ODMĚNA A CO
TREST)**

ASOCIACE VYCHÁZÍ Z EXTERNÍCH VLIVŮ

JOHN
GARCIA

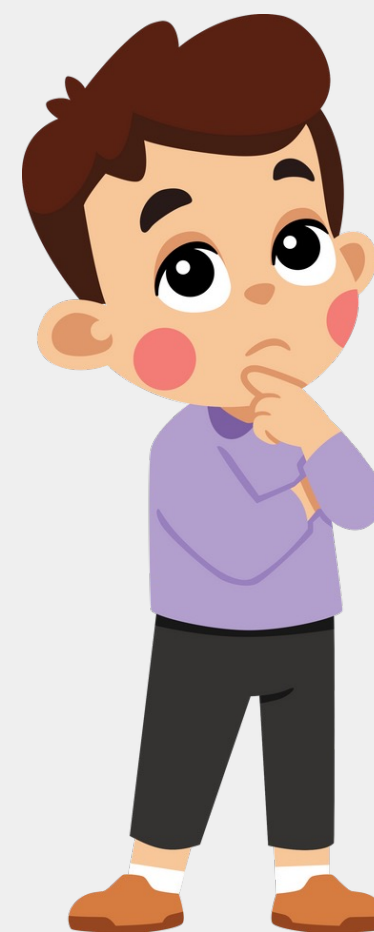
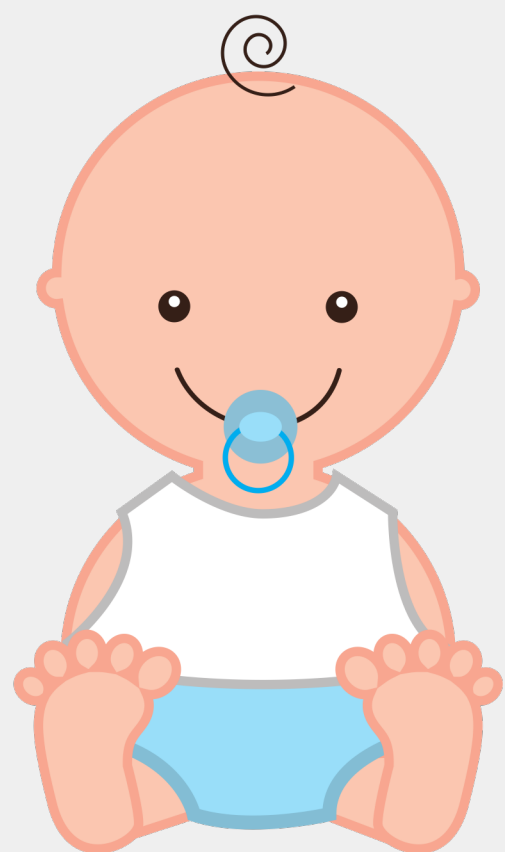

DALŠÍ TYPY UČENÍ

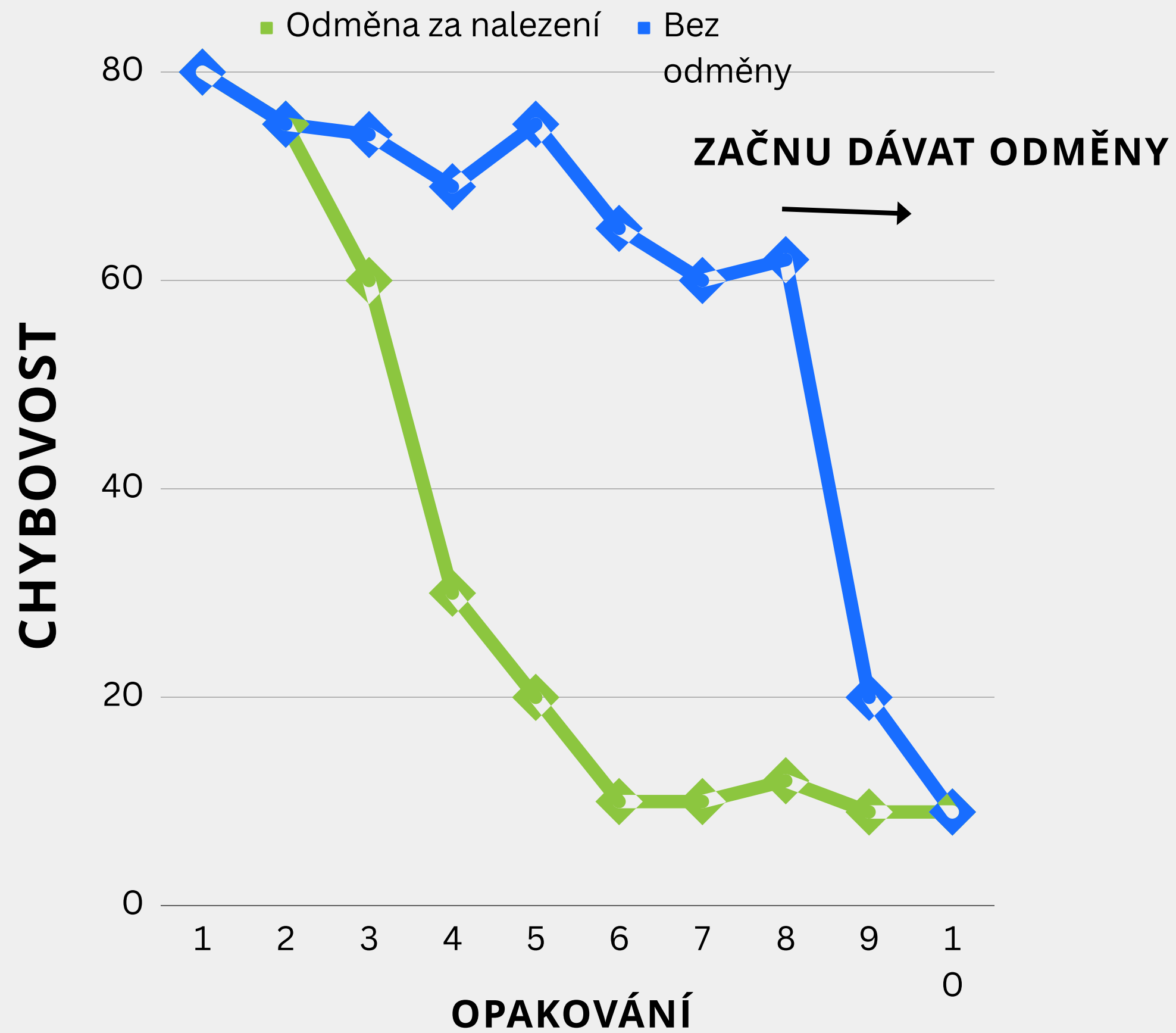
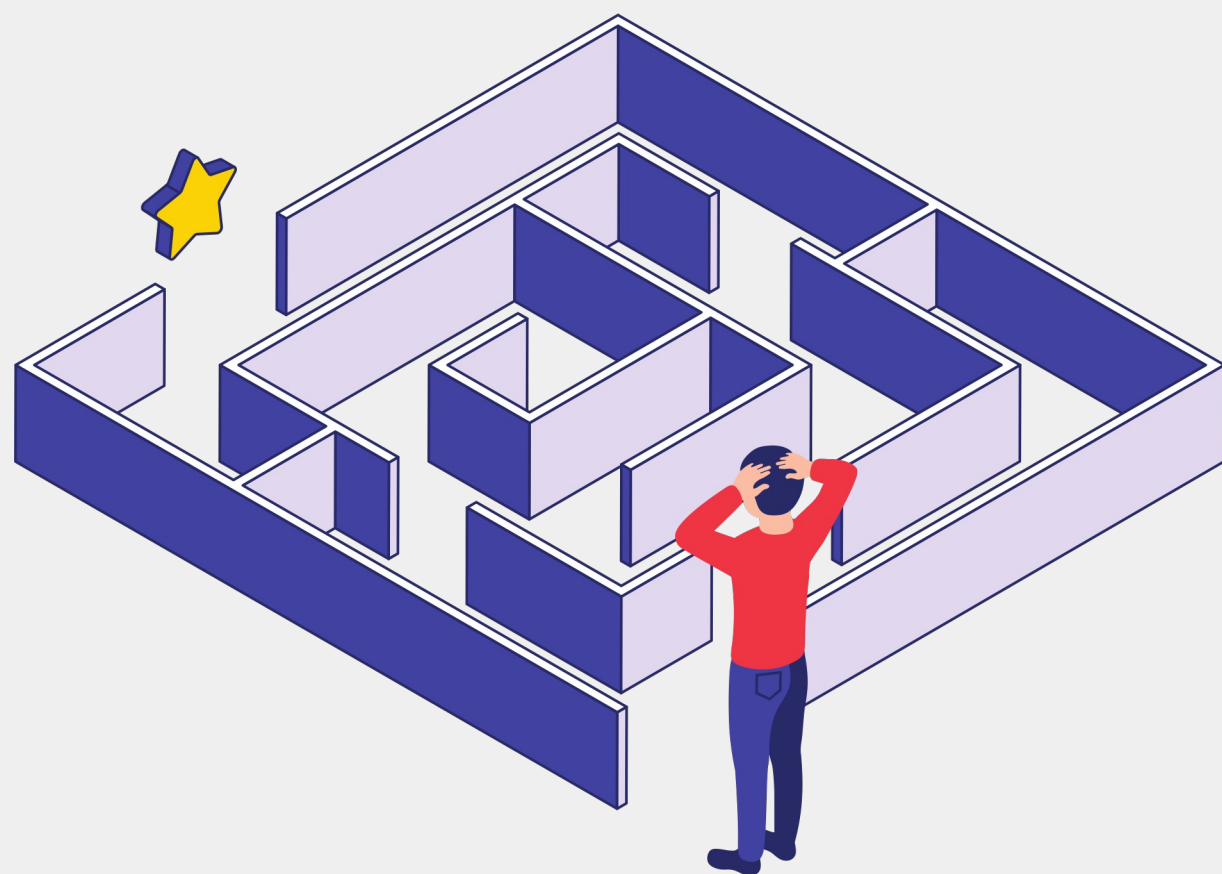

ALBERT BANDURA

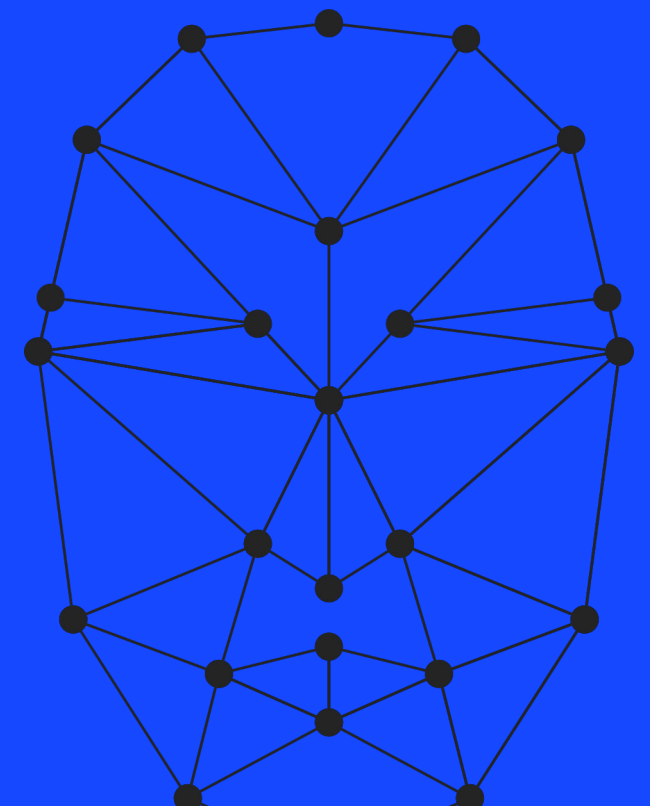

EDWARD TOLMAN

PAMĚŤ

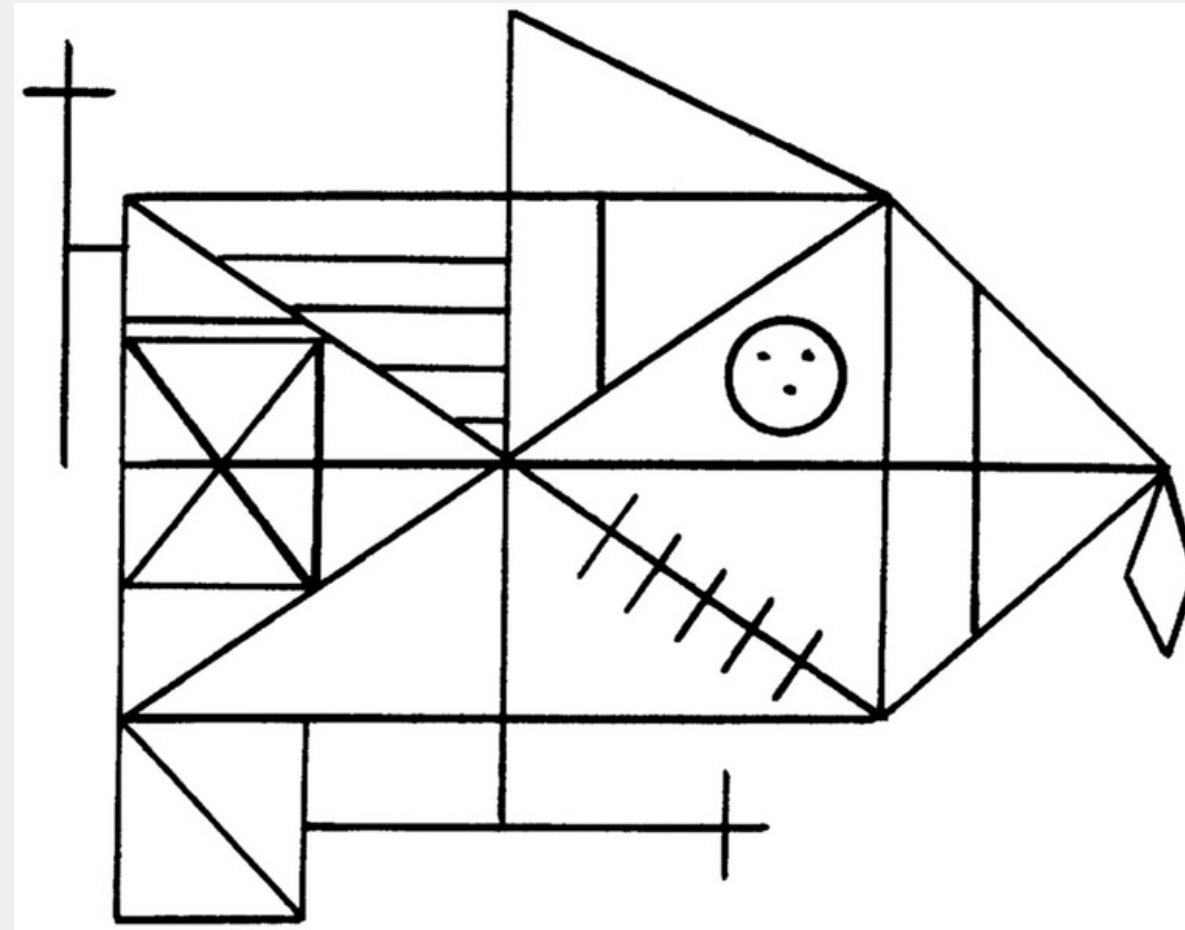
PAMĚŤ JE VÝSLEDEK UČENÍ

NEBO NENÍ?

CO TO ZNAMENÁ MÍT DOBROU PAMĚŤ?

777 123 649 VS

VS

TRIGRAM
UTI FGA NŮL OPR NUV
ADE
EFA FBI CIA IBM MTV SMS

ÜBER DAS GEDÄCHTNIS („O PAMĚTI“)

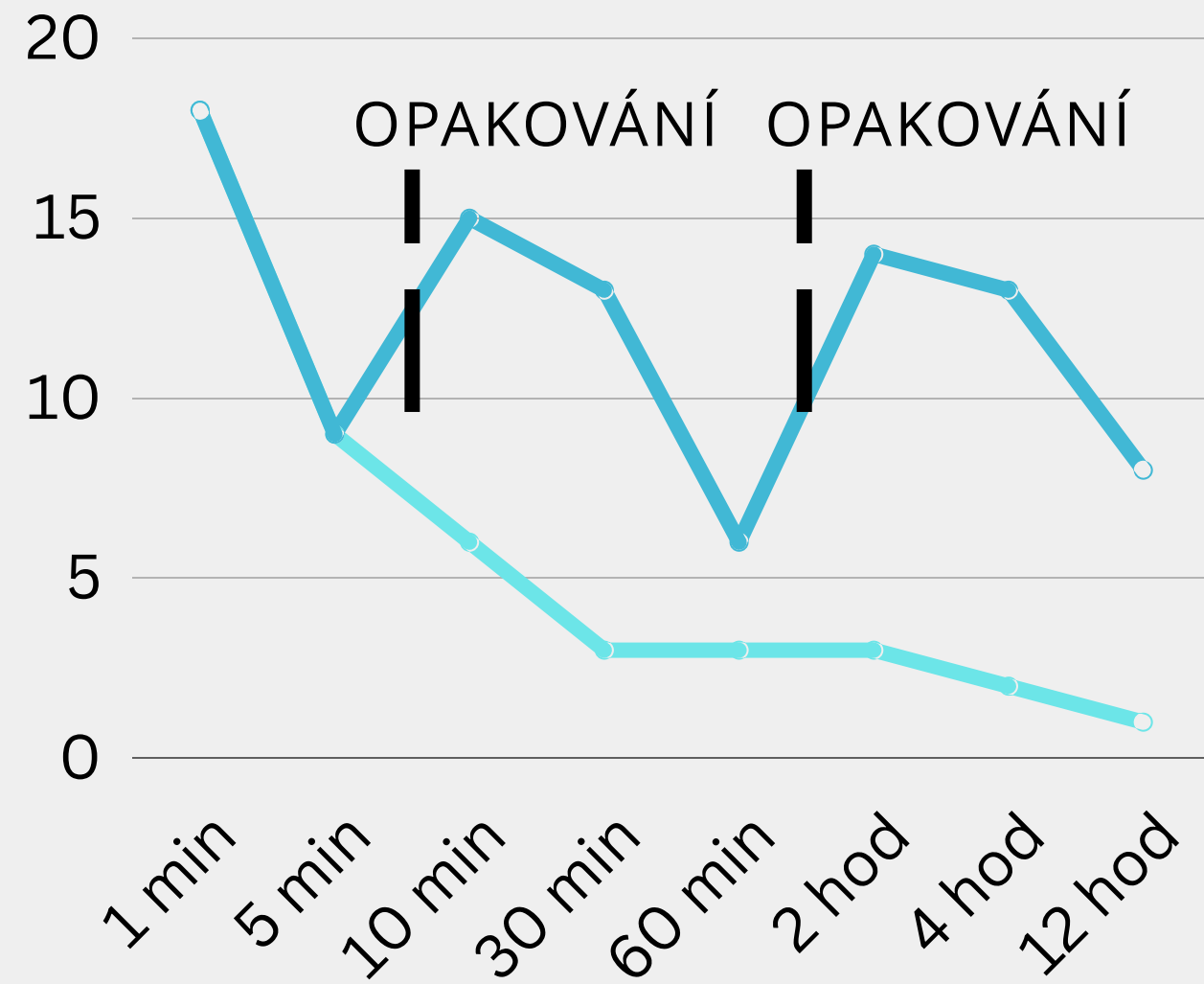
Zapamatování je výsledkem opakování
Paměť je bezděčná i cílená
Na trigramy funguje efekt pořadí
Paměť lze popsat poločasem rozpadu

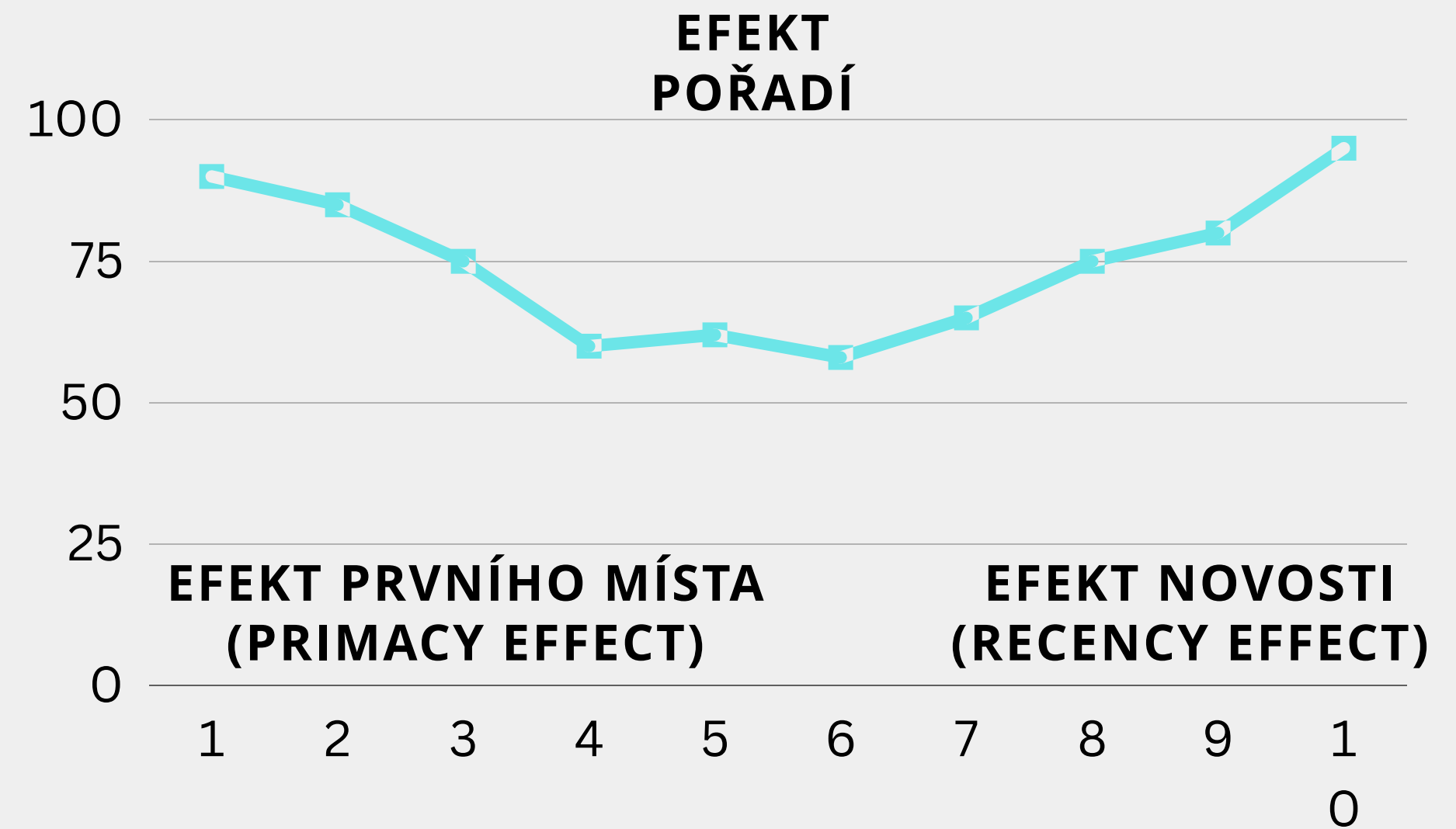
**HERMAN
EBBINGHAUS**

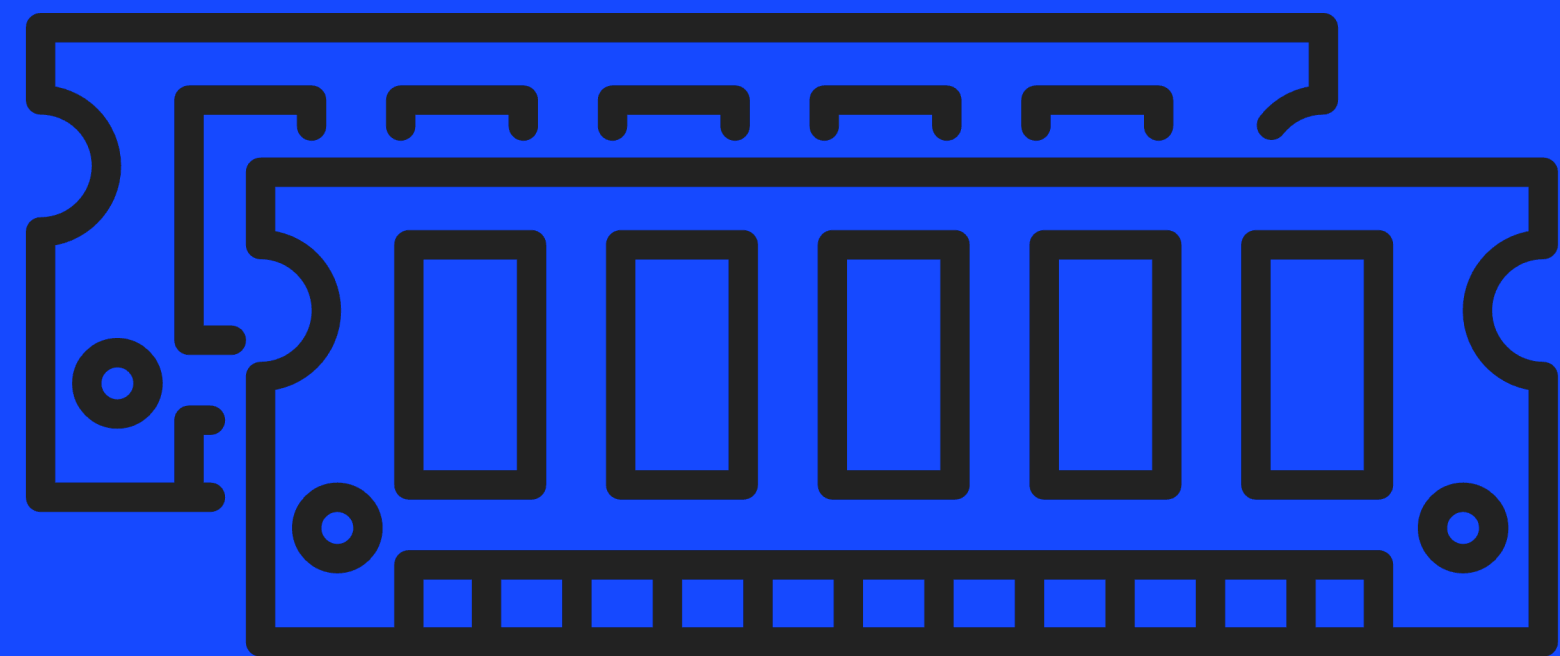
ZÁKLADNÍ VLASTNOSTI PAMĚTI

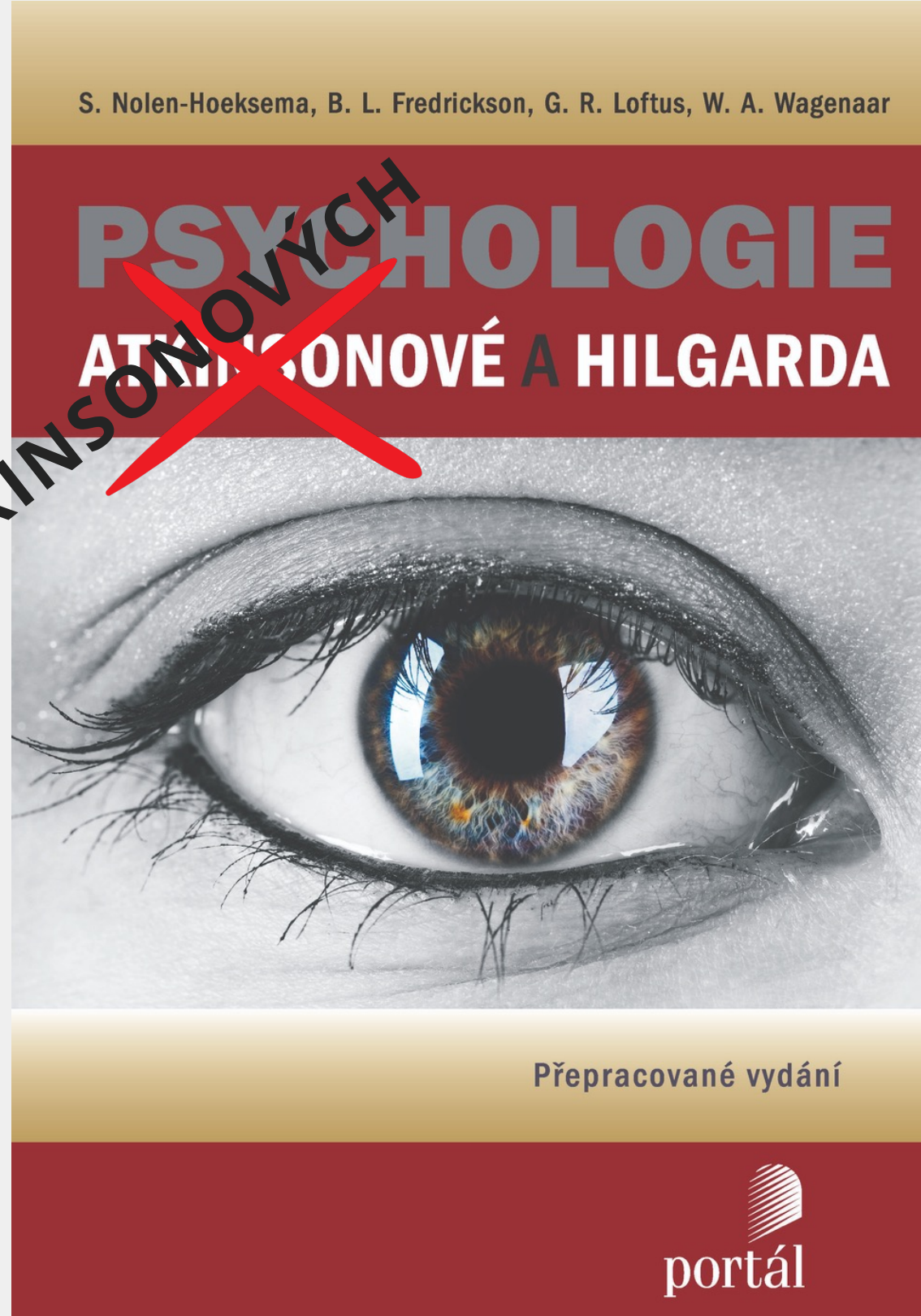

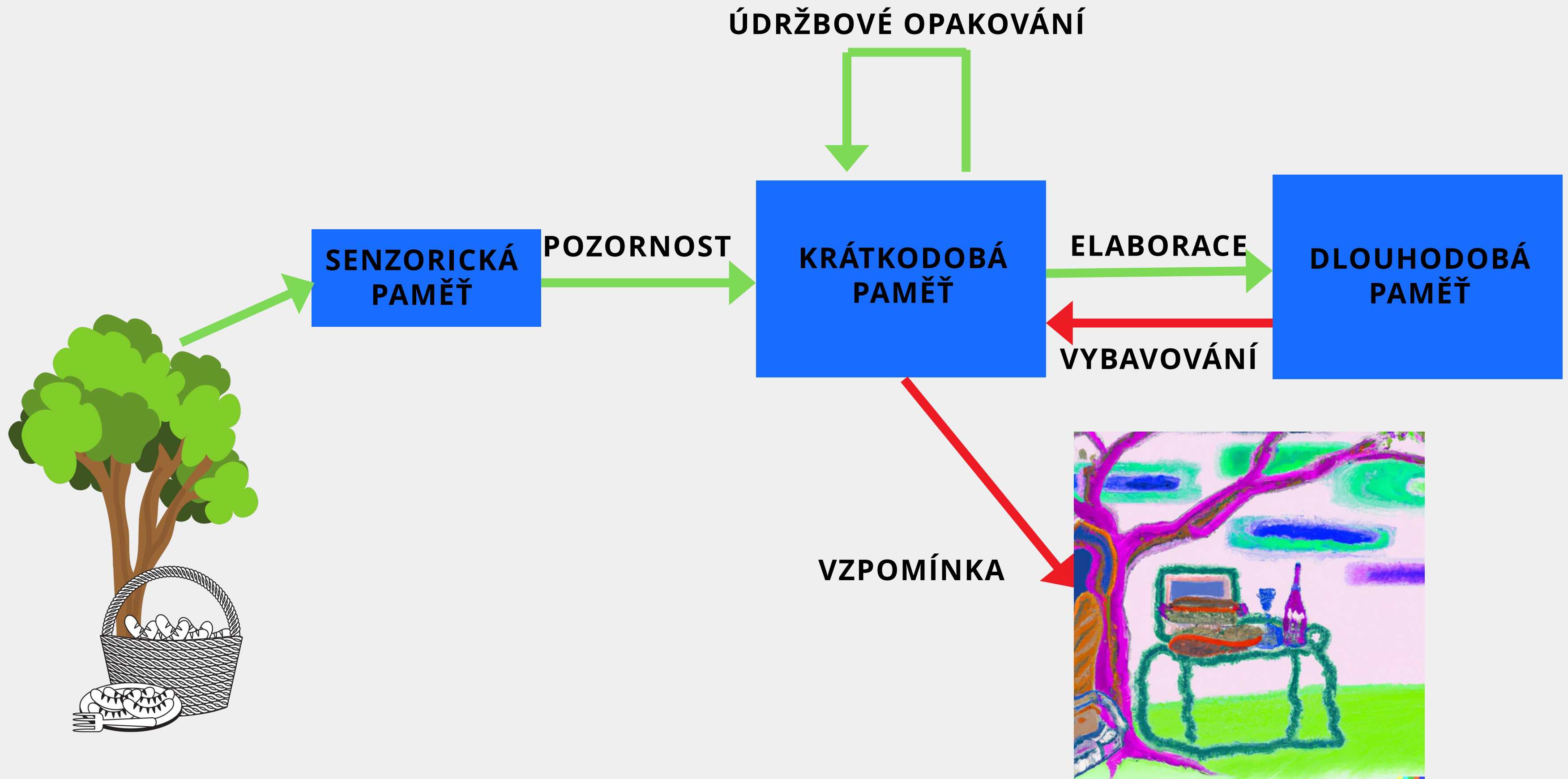
**SPACED
REPETITION
SYSTEM**

MODELY PRACOVNÍ PAMĚTI

IKONICKÁ

**udržuje vizuální obraz pro
kontinuitu zážitků
cca 0.5-1s**

ECHOICKÁ

**udržuje kontinuitu
hudby, řeči
1-20s**

$$d = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2}$$

ZÁVISÍ NA POZORNOSTI

UMOŽŇUJE OPEROVAT S POJMY

JEDEN ZE ZÁKLADNÍCH TESTOVANÝCH FAKTORŮ INTELIGENCE ČI SCHOPNOSTI MYŠLENÍ

7 POLOŽEK

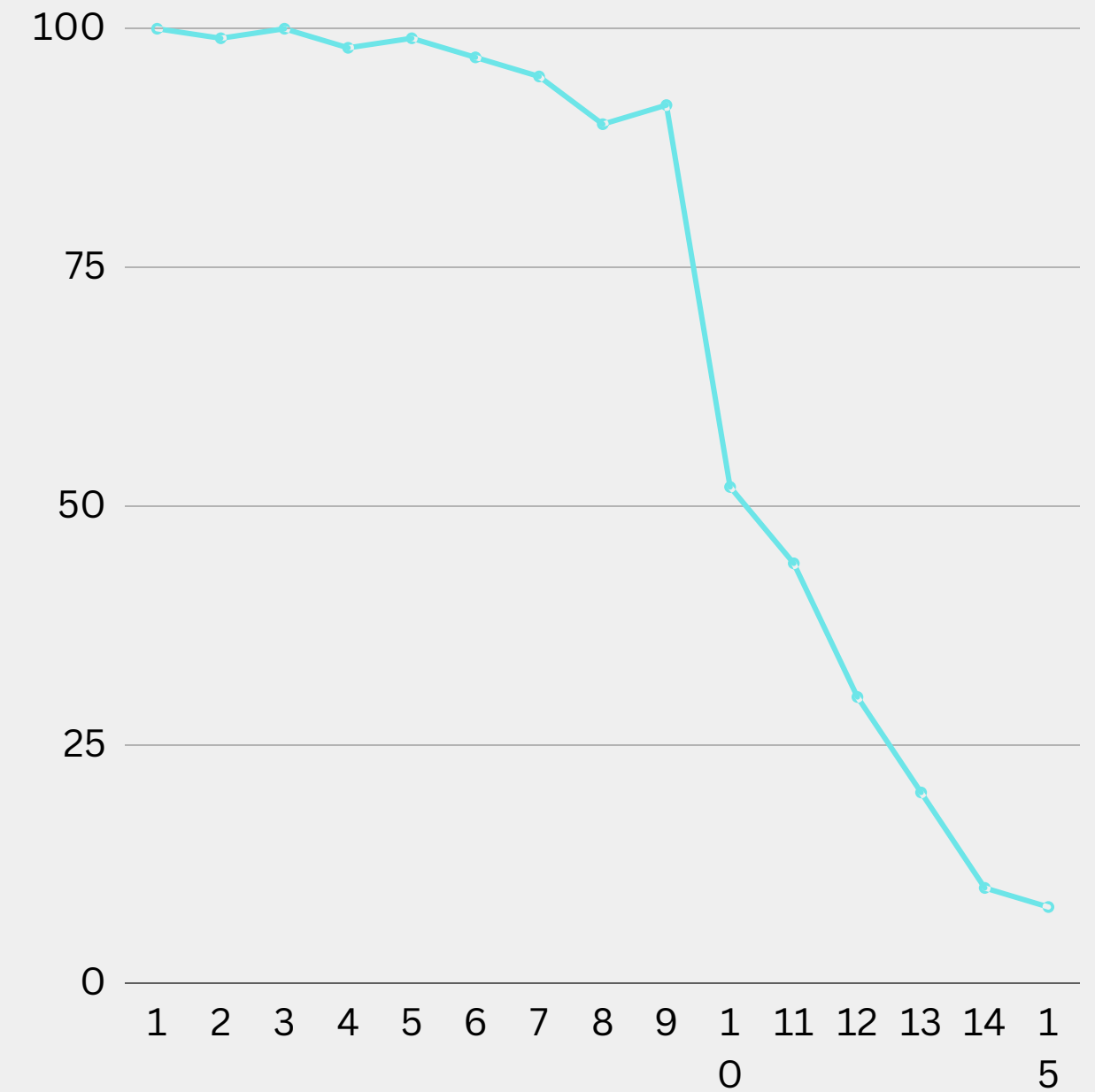
HERMAN EBBINGHAUS

MAGICKÉ ČÍSLO 7 (+-2)

GEORGE MILLER

PROCENTO LIDÍ CO SI JEJ ZAPAMATUJÍ

DÉLKA ČÍSLA K ZAPAMATOVÁNÍ

犬が公園に行って座った

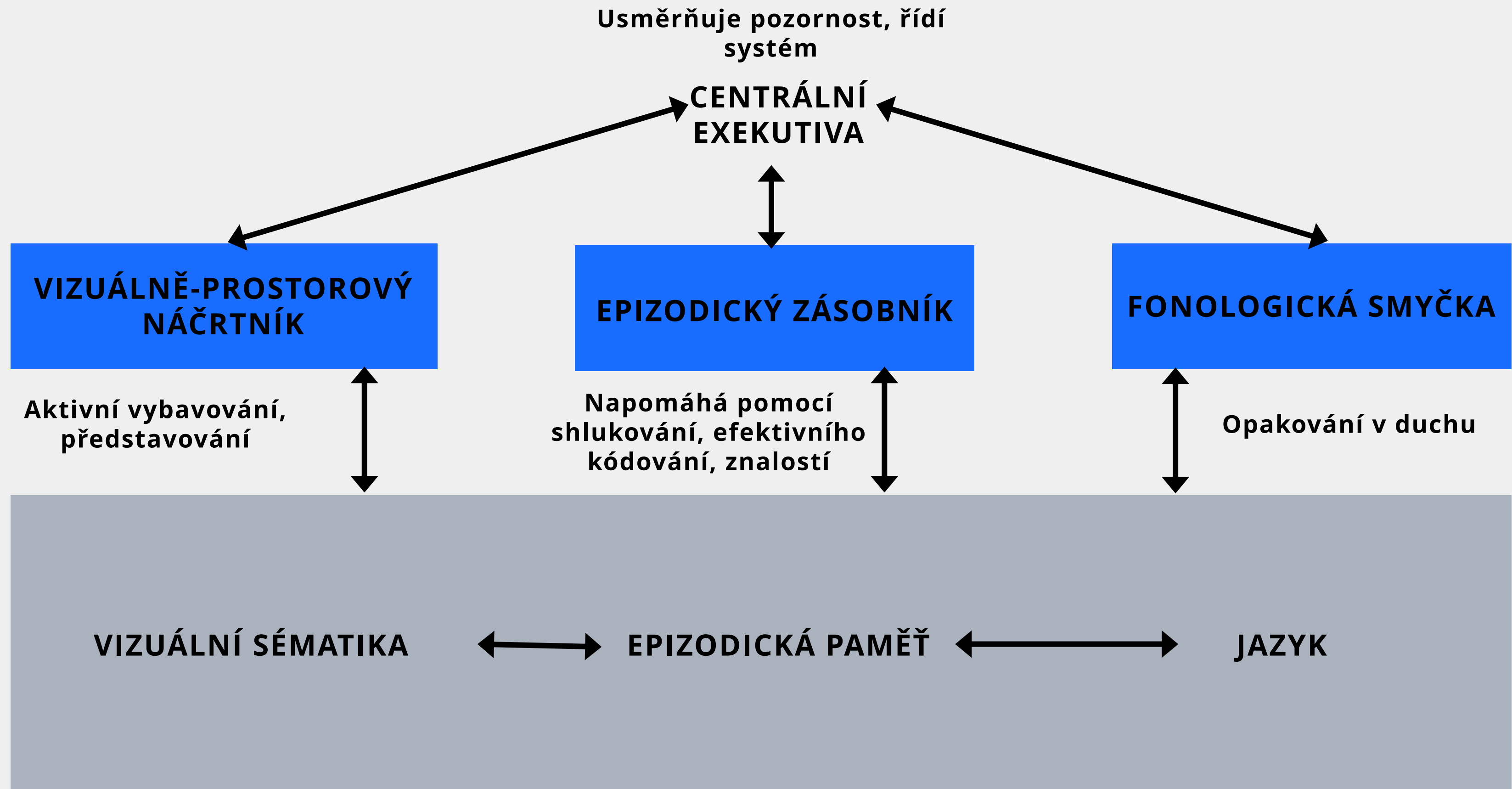
ALLONS ENFANTS DE
LA PATRIE,
LE JOUR DE GLOIRE
EST ARRIVÉ !

SHLUKOVÁNÍ

111 222 333 = 3 POLOŽKY

1989 = 1 POLOŽKA

Kompetice jednoho zásobníku

Pamatování čísel při hlasitém počítání je těžší než při řešení vizuální úlohy

Dlouhý text

Zapamatování 7 dlouhých slov je těžší než 7 krátkých slov

FONOLOGICKY PODOBNÁ SLOVA SE HŮŘE PAMATUJÍ
smrk, mrk, frk, hrk, krk

SÉMANTICKY PODOBNÁ SLOVA SE NEBLOKUJÍ
smrk, dub, olše, borovice, javor

TEORETICKY NEOMEZENÁ KAPACITA

ODOLNÁ VŮČI INTERFERENCI A BLOKOVÁNÍ

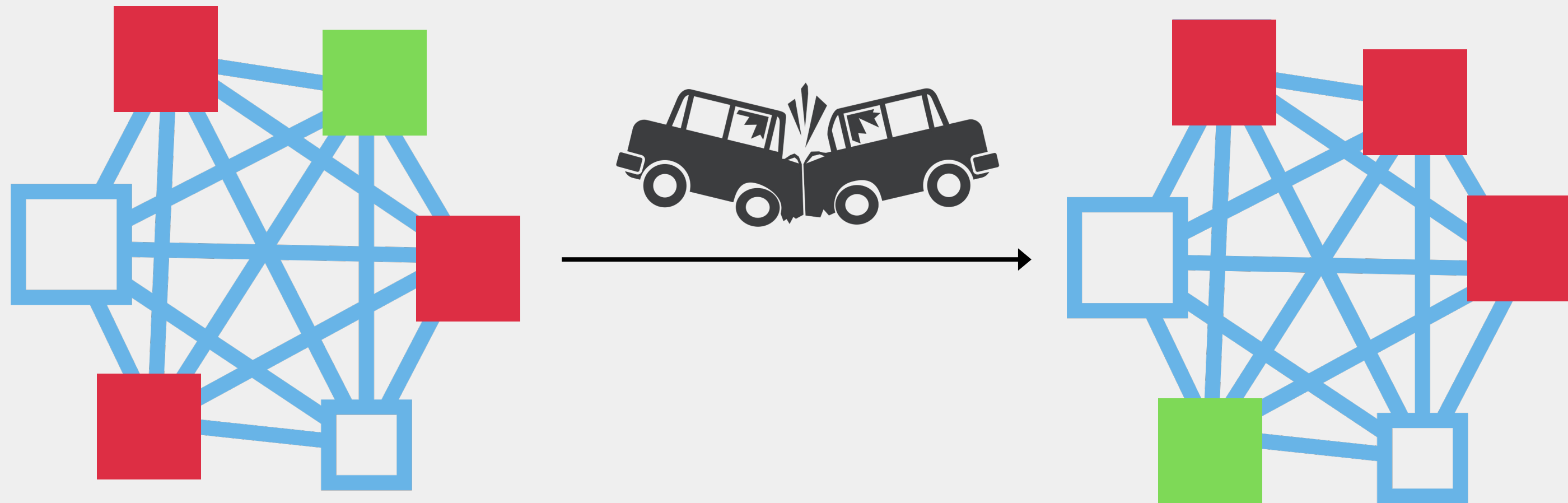
PODPORUJE KRÁTKODOBOU PAMĚŤ

TEORIE OSOBNOSTI (TABULA RASA)

OSOBNOST JE JEN SBÍRKA ZKUŠENOSTÍ, PAMĚŤOVÝCH STOP

I PAMĚŤ NA VZPOMÍNKU JE SLOŽITÁ HRA MNOHA NEURONŮ

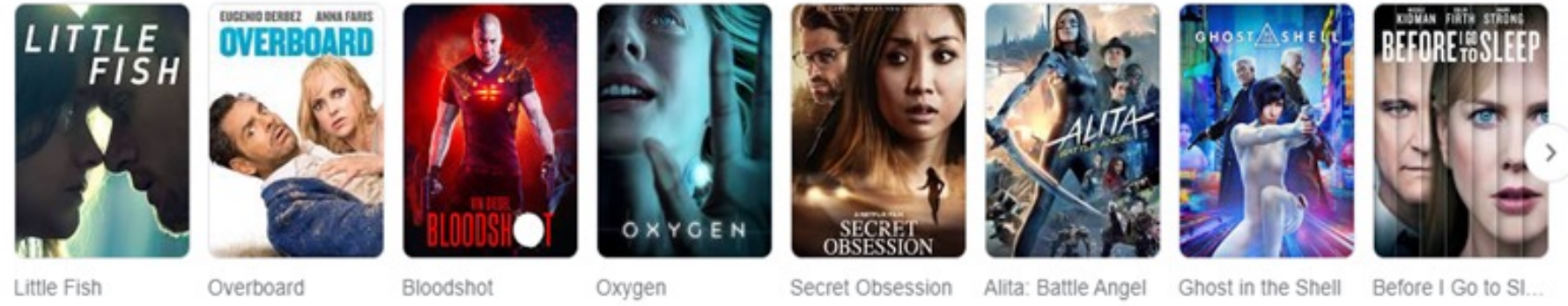

ENGRAM

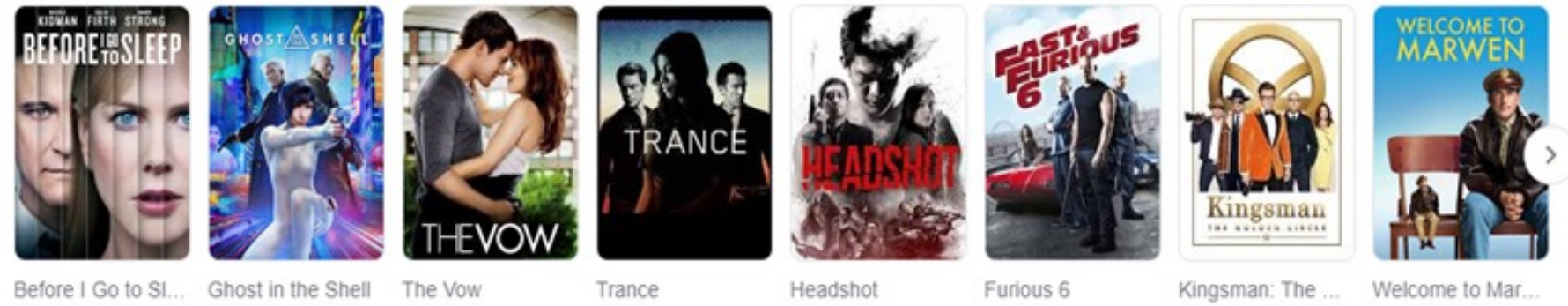
VÍCE PAMĚTÍ

Popular movies about amnesia

2010s movies about amnesia

Action movies about amnesia

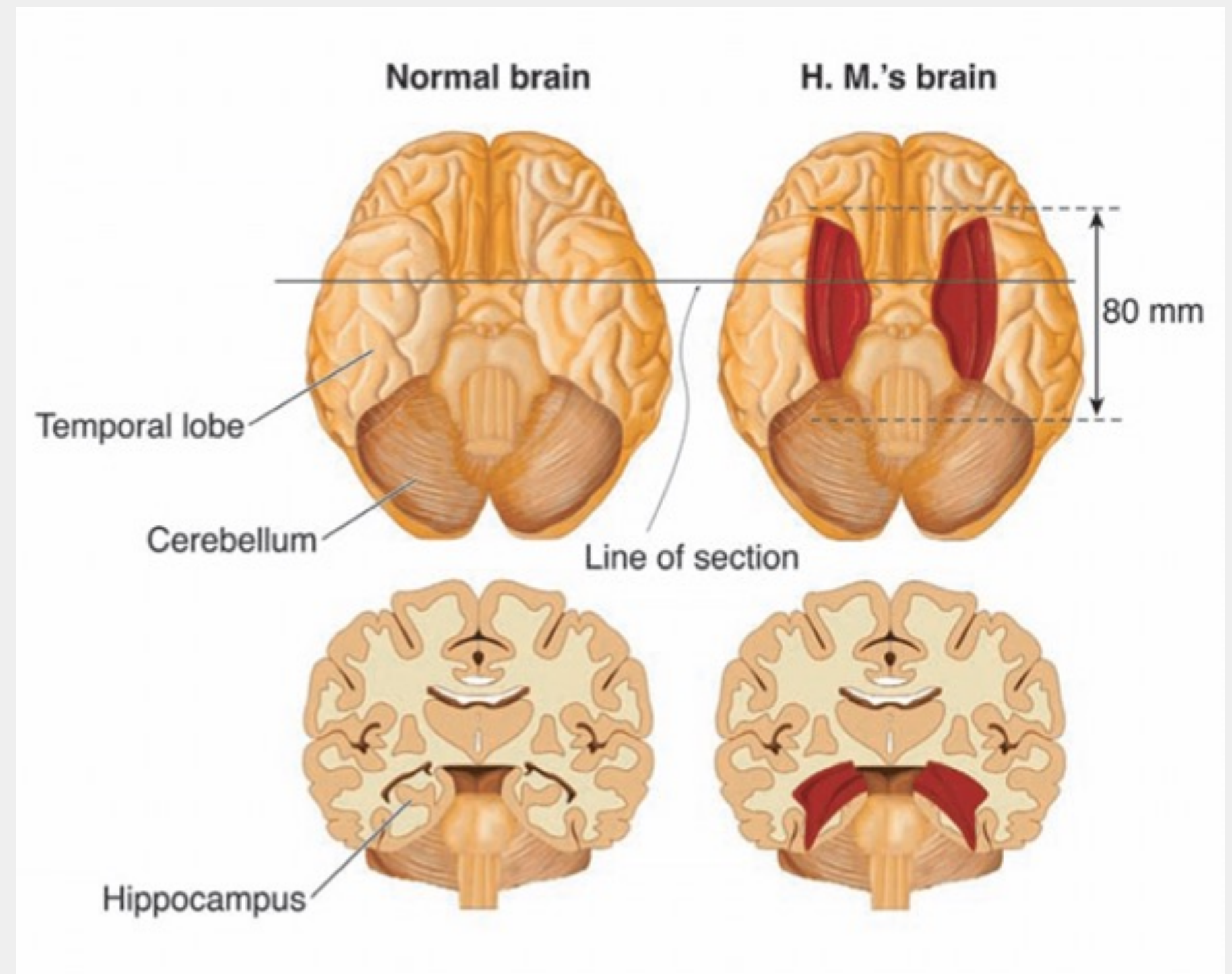
Thrillers about amnesia

OPERACE Z DŮVODU EPILEPSIE

KRÁTKODOBÁ PAMĚŤ NEZASAŽENA

UCHOVÁVÁ SI STARÉ VZPOMÍNKY

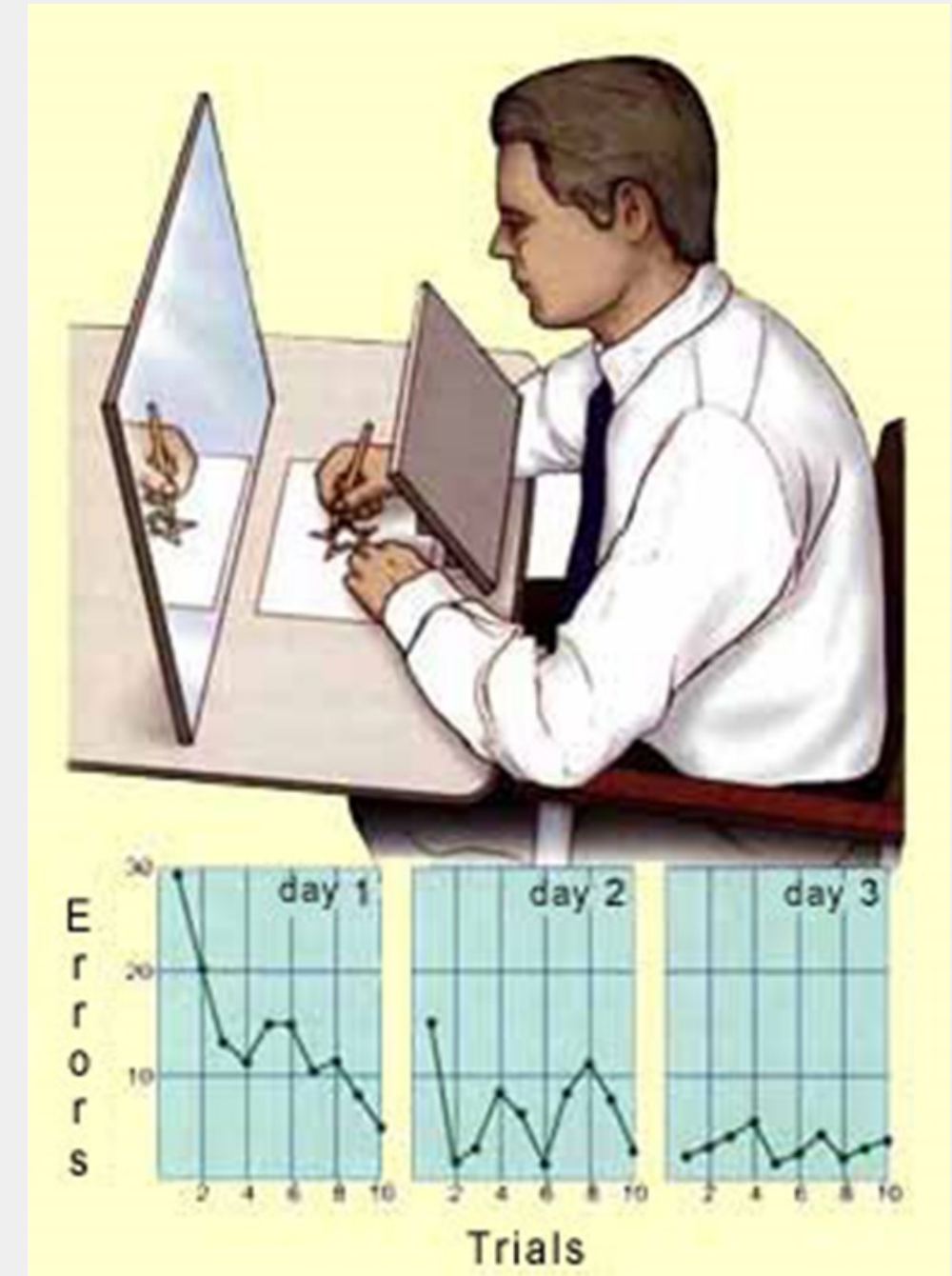
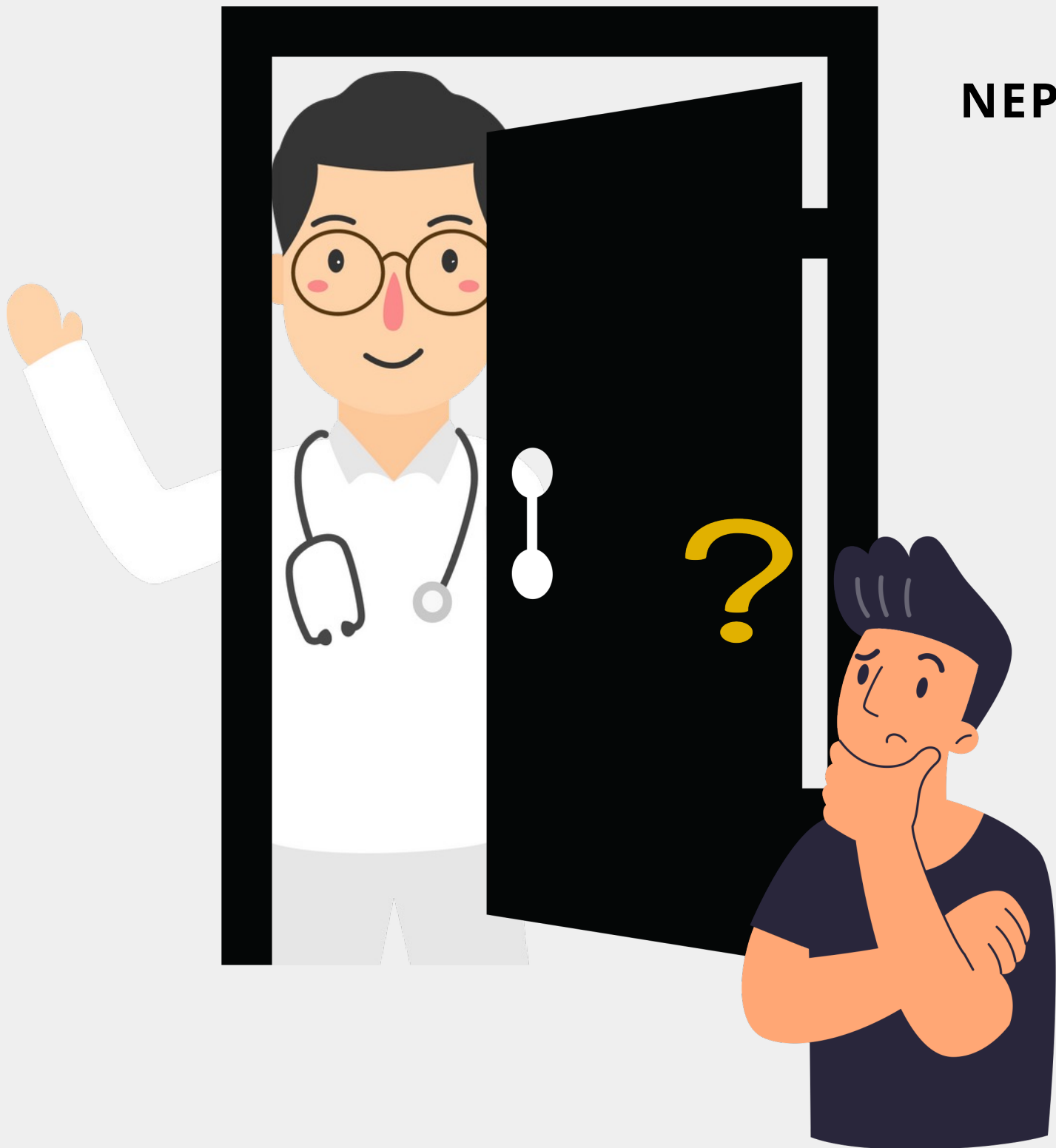
BRENDA MILNER (104)

NEPAMATUJE SI ŽÁDNÉ LÉKAŘE
NEPAMATUJE SI PSYCHOLOGICKÉ TESTY

ALE

LEPŠÍ SE V NICH

**RETROGRÁDNÍ
AMNÉZIE**

Nadále si pamatují

jazyk
řízení auta
manžela/manželku/děti

**ANTEROGRÁDNÍ
AMNÉZIE**

nadále se učí novým dovednostem

nepamatují si, že by se něčemu učili

**PACIENTI MAJÍ OČIVIDNĚ ZASAŽENOU
DLOUHODOBOU PAMĚŤ
KAŽDÝ VŠAK HODNĚ JINAK**

DĚLENÍ DLE DÉLKY UCHOVÁNÍ NEFUNGUJE

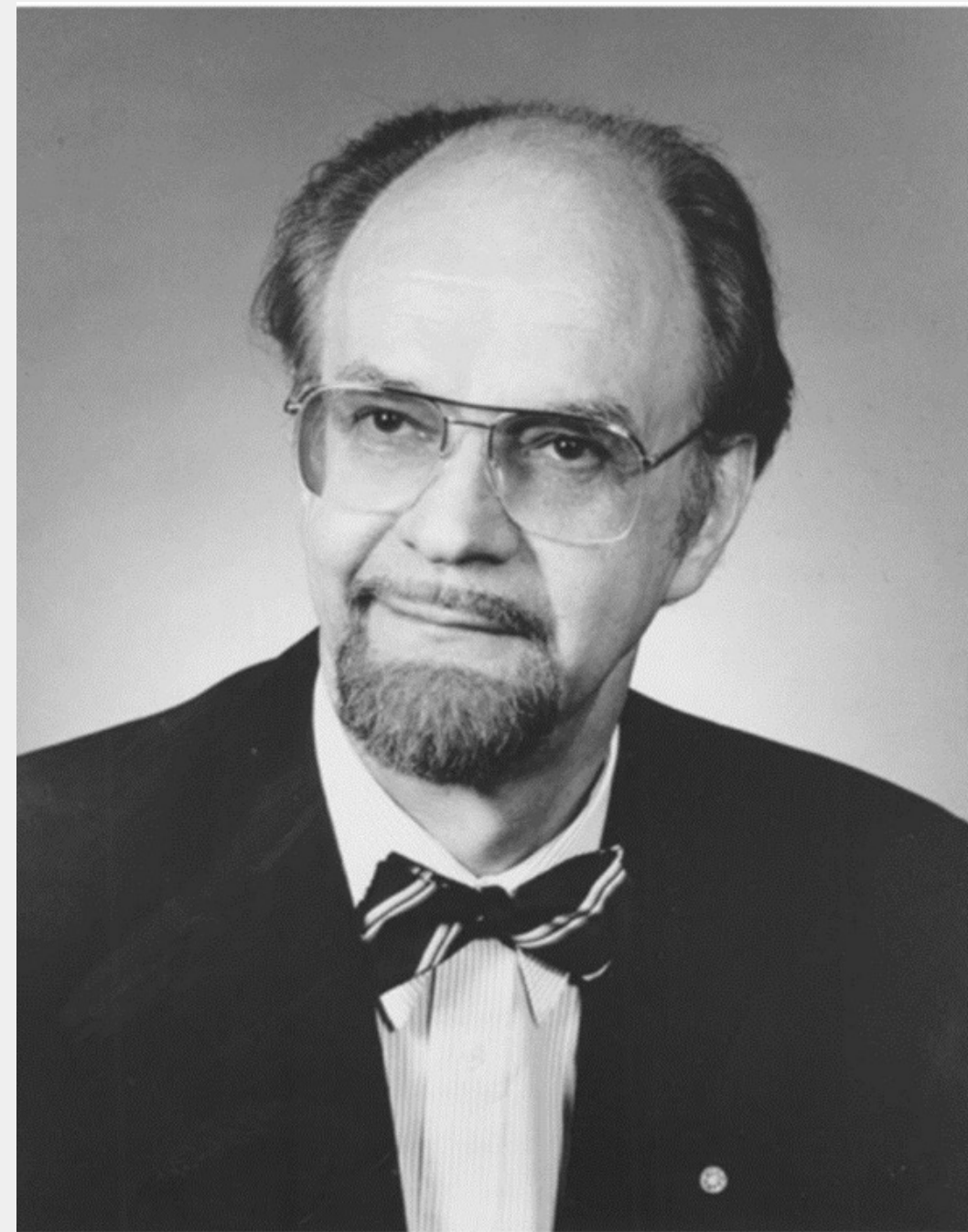

DEKLARATIVNÍ PAMĚŤ

MŮŽEME JI "DEKLAROVAT"

**SÉMANTICKÁ
X
EPIZODICKÁ**

ENDEL TULVING

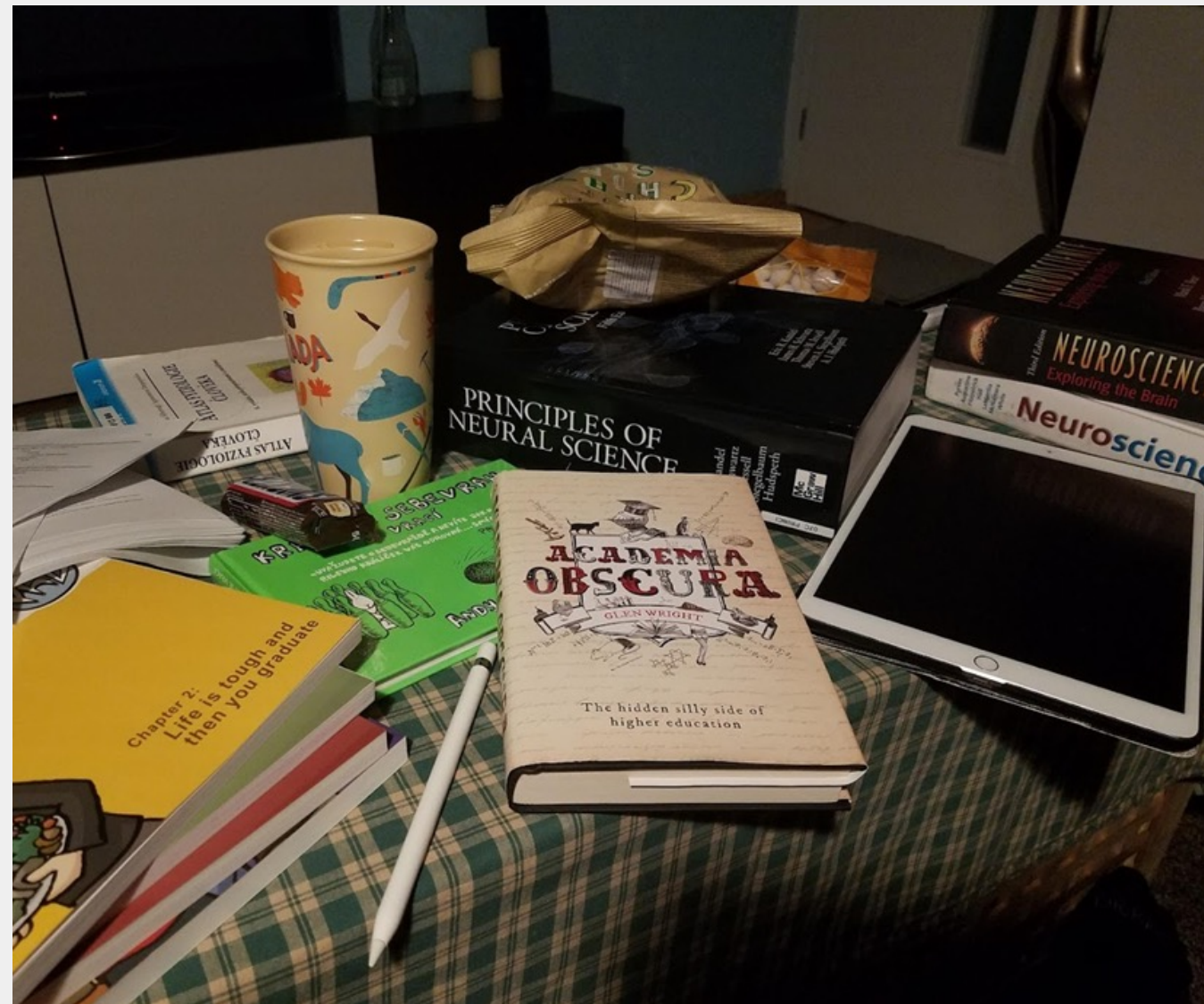
IMPLICITNÍ PAMĚŤ

NELZE JÍ POPSAT/DEKLAROVAT

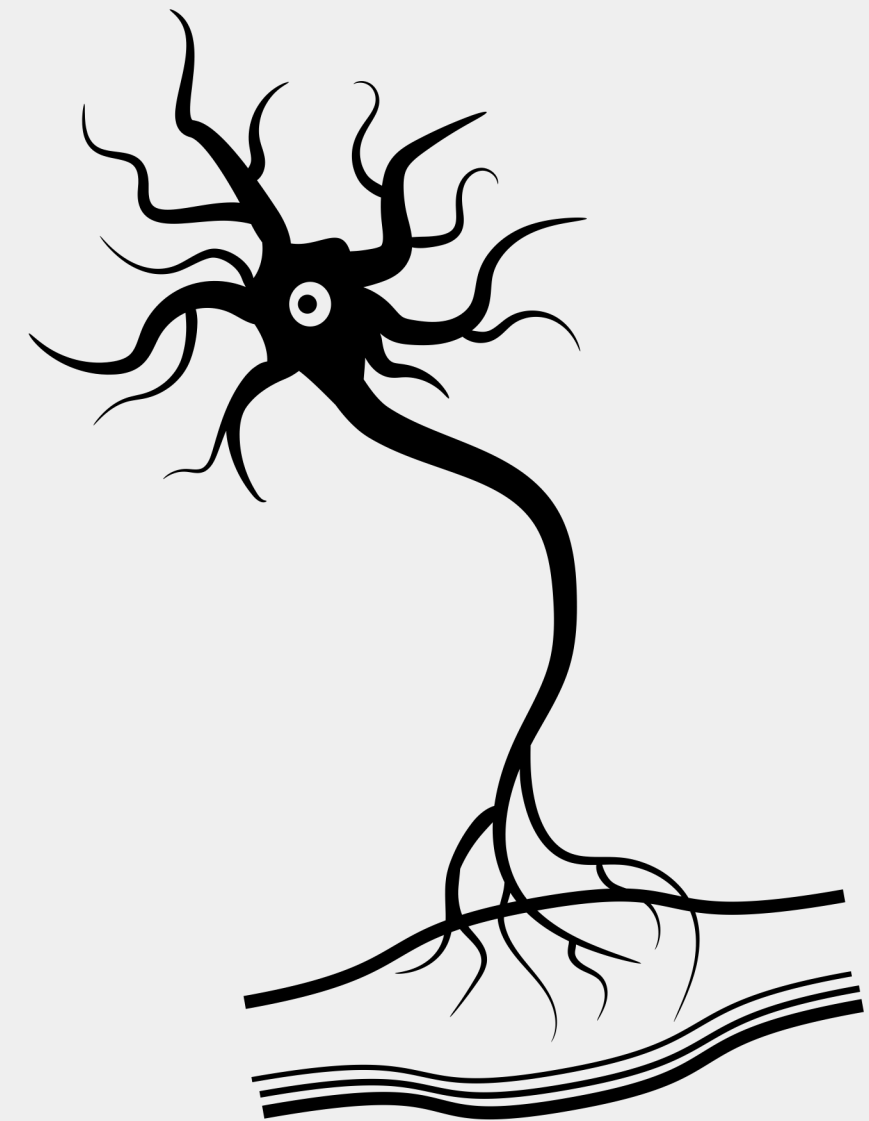

EPIZODICKÁ PAMĚŤ

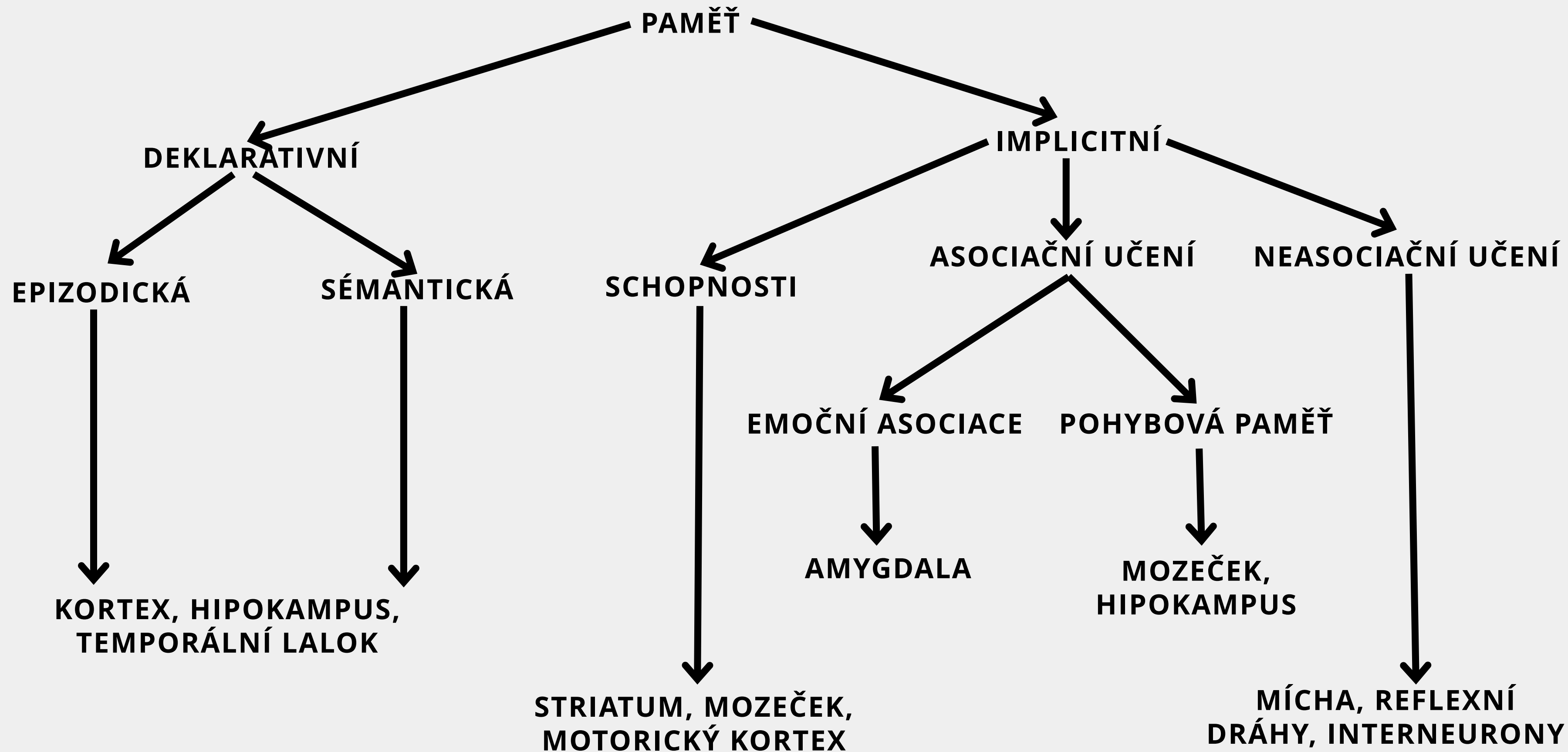
paměť na události, konkrétní situace
závislá na vjemech

SÉMANTICKÁ PAMĚŤ

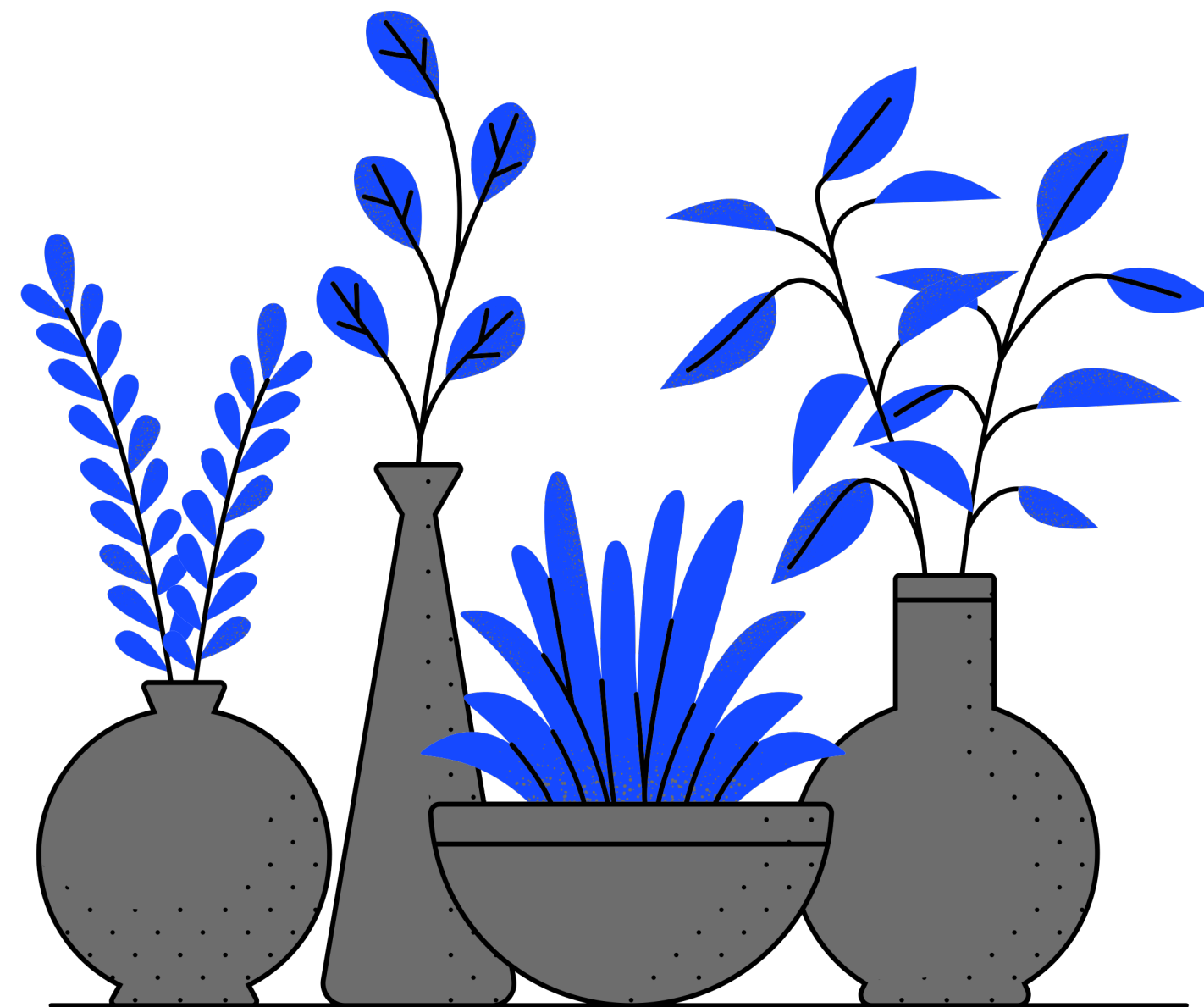
abstraktní paměť
paměť na obsahy, pojmy, koncepty

DĚKUJI ZA POZORNOST

LUKÁŠ HEJTMÁNEK

LUKAS.HEJTMANEK@FHS.CUNI.CZ